

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาหนังสือการ์ตูนโดยใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นหลัก เรื่องประโยชน์ทดแทนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรม กรณีศึกษา บริษัท กิงส์แพ็ค อินดัสเทรียล จำกัด ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับ บริษัท กิงส์แพ็ค อินดัสเทรียล จำกัด
 - 1.1 ประวัติความเป็นมา
 - 1.2 รายละเอียดของผลิตภัณฑ์
 - 1.3 รายละเอียดของพนักงานบริษัท กิงส์แพ็ค อินดัสเทรียล จำกัด
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับ การประกันสังคม
 - 2.1 ความเป็นมาของประกันสังคม
 - 2.2 ความหมายของการประกันสังคม
 - 2.3 ประโยชน์ทดแทนของประกันสังคมตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับ หนังสือการ์ตูน
 - 3.1 ความหมายของหนังสือการ์ตูน
 - 3.2 ประเภทของการ์ตูน
 - 3.3 ลักษณะของภาพการ์ตูน
 - 3.4 ลักษณะของหนังสือการ์ตูนที่ดี
 - 3.5 ขั้นตอนการทำหนังสือการ์ตูน
 - 3.6 หลักการนำเสนอเนื้อหาเรื่องราวในการถ่ายทอด
 - 3.7 หลักการเขียนภาพ (Drawing)
 - 3.8 การระบายสี (Painting)
 - 3.9 การจัดทำรูปเล่ม

4. การเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นหลัก
 - 4.1 พัฒนาการของเทคนิคการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นหลัก
 - 4.2 ความหมายการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นหลัก
 - 4.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก
 - 4.4 บทบาทที่เปลี่ยนไปของครูในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก
 - 4.5 ปัจจัยที่กำหนดคุณภาพของการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก
 - 4.6 หลักการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก
 - 4.7 ขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก
 - 4.8 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก
 - 4.9 ข้อดีและข้อจำกัดของการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ
 - 5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันสังคม
 - 5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือการ์ตูน
 - 5.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นหลัก

เอกสารที่เกี่ยวข้อง กับ บริษัท คิงส์แพ็ค อินดัสเทรียล จำกัด

บริษัท คิงส์แพ็ค อินดัสเทรียล จำกัด เป็นโรงงานอุตสาหกรรมที่มีสถานที่ประกอบกิจการที่มีบุคคลทำงานตั้งแต่ 7 คนขึ้นไปที่ทำหน้าที่ผลิตถุงรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียดของบริษัท ดังต่อไปนี้

ประวัติความเป็นมา

ปี 2519 คุณเสรี จุลศักดิ์ศรีสกุล เริ่มก่อตั้งบริษัท ไอ คิว พลาสติก จำกัด และได้เปลี่ยนชื่อบริษัทเป็น บริษัท สยามถุงซิปล 1992 จำกัด เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2535 เพื่อผลิตและจำหน่ายถุงพลาสติกภายในประเทศ มีโรงงานตั้งอยู่ที่ซอยสุขสวัสดิ์ 64 ถนนสุขสวัสดิ์ ตำบลบางพึ่ง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

ปี 2527 คุณเสรี จุลศักดิ์ศรีสกุล เข้าร่วมลงทุนกับชาวต่างชาติ ประกอบด้วยชาวเยอรมัน, มาเลเซีย และเนเธอร์แลนด์ สัดส่วนการถือหุ้นระหว่างคุณเสรี จุลศักดิ์ศรีสกุล กับชาวต่างชาติ คิดเป็นสัดส่วน 53:47 เพื่อก่อตั้งบริษัท ซิปแพค จำกัด ประกอบธุรกิจผลิตและส่งออกถุงพลาสติกต่าง ๆ ไปจำหน่ายยังประเทศในแถบยุโรป, สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น

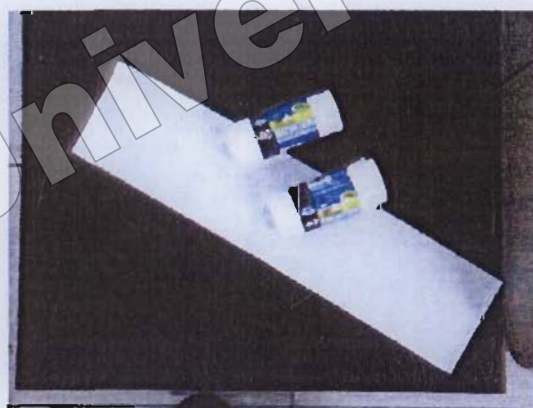
ปี 2539 คุณเสรี จุลศักดิ์ศรีสกุล ได้ซื้อหุ้นบริษัท ซิปแพค จำกัด จากผู้ถือหุ้นต่างประเทศ 100% และได้เข้ามาบริหารงานอย่างเต็มที่ ทำให้ยอดขายสินค้าของบริษัทฯ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ปี 2543 คุณเสรี จุลศักดิ์ศรีสกุล ได้ก่อตั้งบริษัท กิงส์แพ็ค อินดัสเทรียล จำกัด เพื่อผลิตและส่งออกถุงพลาสติกชนิดต่าง ๆ ไปจำหน่ายยังต่างประเทศเช่นเดียวกับบริษัท ซิปแพค จำกัด โรงงานตั้งอยู่ที่ 333 หมู่ที่ 4 ตำบลหนองไม้แดง อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ด้วยทุนจดทะเบียน 100.0 ล้านบาท และได้เพิ่มทุนจดทะเบียนเป็น 200.0 ล้านบาท เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2545

รายละเอียดของผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์ของบริษัทฯ แบ่งออกเป็น 8 ประเภท ได้แก่

1. ถุงม้วนปรุ (Bag on Roll)

2. ถุงหูหิ้ว , ถุงซ้อปโป้ง (T-shirt Bag)

3. ถุงจิป (Zip-Lock Bag)

4. ถุงขยะ (Garbage Bag)

5. ถุงบรรจุอาหาร (Food Bag)

6. ถุงขยะร่นใหม่ (Garbage Bag on Roll)

7. ถุงแฟชั่น (Fashion Bag)

8. เสื้อกันเปื้อนพลาสติก (Plastic Coat)

ภาพที่ 2 ผลิตภัณฑ์ของบริษัท ดิงแพ็ค อินดัสเทรียล จำกัด

รายละเอียดของพนักงานบริษัท คิงส์แพ็ค อินดัสเทรียล จำกัด

พนักงานของบริษัท คิงส์แพ็ค อินดัสเทรียล จำกัด มีจำนวน 1,250 คน ซึ่งมีทั้งพนักงาน เพศหญิงและเพศชาย โดยปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ กันตามฝ่ายต่าง ๆ เช่น ฝ่ายจัดซื้อ ฝ่ายผลิต ฝ่ายขนส่ง ฝ่ายบรรจุ ฝ่ายธุรการ ฝ่ายบัญชี ฝ่ายออกแบบ ฝ่ายบุคคล ฝ่ายการตลาด เป็นต้น มีวุฒิการศึกษา ต่างกันตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา ถึงระดับปริญญาโท ตามแต่ตำแหน่งหน้าที่ ซึ่งพนักงานกลุ่มที่ใหญ่ ที่สุดคือ พนักงานฝ่ายผลิต ซึ่งมีวุฒิการศึกษาน้อยที่สุดกว่าทุก ๆ ฝ่าย ซึ่งพนักงานของบริษัท คิงส์แพ็ค อินดัสเทรียล จำกัด เหล่านี้ทุกคนล้วนประกันตนกับสำนักงานประกันสังคม ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ทั้งสิ้น ซึ่งมีสิทธิได้รับการคุ้มครองตามสิทธิต่าง ๆ ที่ควรได้ เช่น ประโยชน์ทดแทนกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน ประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตร ประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพ ประโยชน์ทดแทนในกรณีตาย ประโยชน์ทดแทนในการสงเคราะห์บุตร ประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ ประโยชน์ ทดแทนในกรณีว่างงาน ซึ่งจากการสำรวจเบื้องต้นพบว่า พนักงานส่วนใหญ่ที่มีวุฒิการศึกษาดังแต่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ขึ้นไป มีการรับรู้ถึงสิทธิประโยชน์ของตนเองในระดับดี แต่พนักงานในระดับ ล่างที่มีวุฒิการศึกษาน้อยกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความรู้เกี่ยวกับการประกันตนน้อยมาก และ คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ทั้งนี้จากการสอบถามทราบว่า ข้อมูลหรือเอกสารส่วนใหญ่ที่มาจาก สำนักงานประกันสังคม เป็นตัวอักษรเป็นส่วนใหญ่ ตัวเล็ก ไม่อยากอ่าน อ่านแล้วไม่เข้าใจ ถ้าหาก สงสัยหรือต้องการใช้ประกันสังคม จะไปติดต่อกับฝ่ายบุคคลให้ดำเนินการให้ และอธิบายให้ฟัง ซึ่งต้องใช้เวลามาก และเป็นภาระแก่พนักงานของฝ่ายบุคคลเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นหากมีวิธีการใด ที่สามารถทำให้พนักงานสามารถเข้าใจถึงสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่ควรได้รับจากสำนักงาน ประกันสังคมได้โดยง่ายน่าจะเป็นทางออกที่ดีสำหรับทุก ๆ ฝ่าย

สรุปได้ว่า บริษัท คิงส์แพ็ค อินดัสเทรียล จำกัด มีจุดเริ่มต้นในปี พ.ศ. 2519 โดยคุณเสรี จุลศักดิ์ศรีสกุล เริ่มก่อตั้งบริษัท ไอคิว พลาสติก จำกัด และได้เปลี่ยนชื่อบริษัทเป็น บริษัทสยาม ดุงชิป 1992 จำกัด เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม 2535 ซึ่งภายหลังได้ร่วมหุ้นกับผู้ลงทุนชาวต่างประเทศ เพื่อก่อตั้งบริษัท ชิปปะแคว จำกัด ประกอบธุรกิจผลิตและส่งออกถึงพลาสติกต่าง ๆ ต่อมาในปี 2539 ได้ซื้อหุ้นบริษัทชิปปะแคว จำกัด จากผู้ถือหุ้นต่างประเทศ 100% และเข้ามาบริหารงานอย่างเต็มที่ และในปี 2543 ได้ก่อตั้งบริษัท คิงส์แพ็ค อินดัสเทรียล จำกัด เพื่อดำเนินการเช่นเดียวกับบริษัท ชิปปะแคว จำกัด โรงงานตั้งอยู่ที่ 333 หมู่ 4 ตำบลหนองไม้แดง อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ด้วยทุนจดทะเบียน 200 ล้านบาท โดยมีพนักงานทุกฝ่าย รวมแล้วกว่า 1,250 คน

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประกันสังคม

การประกันสังคมเป็นแนวคิดที่ดีในการให้ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต และมีหลักประกันเมื่อเกิดความเดือดร้อน โดยประชาชนผู้มีรายได้แต่ละคนได้มีส่วนช่วยตัวเอง ครอบครัว ด้วยการออกเงินสมทบเข้ากองทุนกลางที่เรียกว่า กองทุนประกันสังคม โดยมีนายจ้าง ลูกจ้าง และรัฐบาล ร่วมออกเงินสมทบเข้ากองทุนดังกล่าว ซึ่งรายละเอียดของการประกันสังคม มีดังนี้

ความเป็นมาของการประกันสังคม

การประกันสังคมได้เริ่มมีบทบาทและเข้ามาสู่ประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2495 โดยรัฐบาลในสมัยนั้นได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่งชื่อว่า “คณะกรรมการสังคมสงเคราะห์” เพื่อให้พิจารณาวิธีดำเนินการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางด้านสวัสดิการสังคม โดยคณะกรรมการดังกล่าวประกอบด้วย จอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีเป็นประธานและกรรมการอื่น ๆ อีก 11 คน ทั้งนี้ คณะกรรมการชุดนี้มีความประสงค์ที่จะส่งเสริมให้ประชาชนได้มีที่ดินและบ้านเรือนเป็นของตนเอง ประกอบสัมมาอาชีพเป็นหลักฐาน และจัดเรื่องสงเคราะห์เพื่อคุ้มครองตนเองและครอบครัว ให้ประสบความสำเร็จและมีหลักประกันในความเป็นอยู่แห่งชีวิต ดังนั้น คณะกรรมการชุดนี้จึงมีความเห็นว่าการช่วยเหลือประชาชนให้มีหลักประกันความมั่นคงอย่างแน่นหนาและสม่ำเสมอตลอดไปนั้นจำเป็นต้องดำเนินการด้วยวิธีการประกันสังคม และได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการสังคมสงเคราะห์ เพื่อให้พิจารณาเสนอหลักการและวิธีการดำเนินการดังกล่าว เมื่อการพิจารณาเสร็จสิ้นลงคณะอนุกรรมการสังคมสงเคราะห์จึงได้นำเสนอความเห็นต่อประธานคณะกรรมการสังคมสงเคราะห์พร้อมกับเสนอร่างพระราชบัญญัติประกันสังคม ในวันที่ 27 ธันวาคม 2495 ต่อมาเมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2497 ได้มีการตราพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2497 และมีประกาศพระราชบัญญัติจัดตั้งกรมประกันสังคมขึ้นสังกัดอยู่ในกระทรวงการคลัง สาระสำคัญของพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2497 ได้กำหนดหลักการประกันสังคมไว้เฉพาะลูกจ้างที่มีรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 500 บาทขึ้นไป และให้ผู้ประกันตน ผู้ว่าจ้าง และรัฐบาลออกเงินสมทบเข้าไว้ในกองทุนประกันสังคมเป็นจำนวนตามบัญชีอัตราเงินสมทบ โดยการกำหนดอัตราเงินสมทบจะแตกต่างกันขึ้นอยู่กับช่วงรายได้ เพศ และส่วนแห่งความรับผิดชอบ โดยผู้ทำงานจ้างหรือผู้ประกันตนจะต้องออกเงินสมทบมากกว่าผู้ว่าจ้างหรือนายจ้าง ส่วนผู้ว่าจ้างก็ต้องออกเงินสมทบมากกว่ารัฐบาล เมื่อกรมประกันสังคมได้เตรียมงานต่าง ๆ เสร็จเรียบร้อยแล้วและพร้อมที่จะบังคับใช้กฎหมายได้ในกลางปี พ.ศ. 2499 โดยในระยะแรกให้บังคับใช้ใน 2 จังหวัดก่อนคือ พระนครและธนบุรี แต่ในระหว่างที่รอการประกาศพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตพื้นที่บังคับใช้

ใน 2 จังหวัดนั้น ก็ได้มีการคัดค้านและโจมตีจากประชาชนอย่างรุนแรง ไม่เห็นด้วยกับการบังคับใช้กฎหมายประกันสังคม มีการเดินขบวนต่อต้าน จึงมิได้มีการตราพระราชบัญญัติออกมา และต่อมาในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2501 รัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม ฉบับที่ 6 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2501 ให้ยุบกรมประกันสังคม โดยการโอนเจ้าหน้าที่มาสังกัดกรมประชาสงเคราะห์และปฏิบัติงานในกองความมั่นคงแห่งสังคม มีหน้าที่ในการพิจารณา ปรับปรุง แก้ไข พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2497 และเตรียมงานต่าง ๆ ให้พร้อมที่จะดำเนินงานประกันสังคมในภายภาคหน้าต่อไป ดังนั้นพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2497 จึงนับว่าเป็นกฎหมายฉบับแรกที่ได้กำหนดแนวทางเกี่ยวกับการประกันสังคมอย่างกว้างขวาง และมีแนวทางที่ช่วยเหลือสงเคราะห์ประชาชน โดยให้ความคุ้มครองในเรื่องความเสี่ยง และการขาดรายได้ ตลอดจนความไม่แน่นอนในชีวิตนับแต่แรกเกิดจนถึงวัยชราและถึงแก่กรรมในวาระสุดท้าย นอกจากนั้นยังให้ความคุ้มครองระหว่างการทำงานในเรื่องของความเจ็บป่วยพิการ แม้กระทั่งสงเคราะห์บุคคลซึ่งมีบุตรยากด้วยแนวทาง ที่กว้างขวางเช่นนี้เป็นที่น่าเสียดายอย่างยิ่งที่ไม่ได้นำพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมาใช้ในขณะนั้น

ในปี พ.ศ. 2515 รัฐบาลโดยคณะปฏิวัติได้ออกประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 103 ลงวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2515 ให้จัดตั้งกองทุนเงินทดแทนขึ้นในกรมแรงงาน ทั้งนี้รัฐบาลพิจารณาเห็นว่าลูกจ้างซึ่งประสบอันตราย หรือเจ็บป่วย หรือถึงแก่ความตาย เนื่องจากการทำงานให้แก่นายจ้างควรมีหลักประกันว่าจะได้รับเงินทดแทน ในการจัดตั้งกองทุนเงินทดแทนนี้มีเจตนารมณ์ที่จะให้หลักประกันแก่ลูกจ้างที่เจ็บป่วย ประสบอันตรายอันเนื่องมาจากการทำงาน โดยกำหนดให้นายจ้างเป็นผู้ส่งเงินสมทบให้กองทุนเงินทดแทนเพื่อใช้ในการจ่ายเงินทดแทนให้ลูกจ้างแทนนายจ้าง ซึ่งกองทุนเงินทดแทนนี้ได้เริ่มมีการบริหารกองทุน ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2517 เป็นต้นมา โดยมีนายอำพล สิงห์โกวินท์ เป็นผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนเงินทดแทนคนแรก จึงนับได้ว่าเป็นการเริ่มดำเนินการของประกันสังคมในประเทศไทยอย่างแท้จริง

หลังจากนั้นได้มีการพยายามผลักดันและเปลี่ยนแปลงปรับปรุงให้มีการดำเนินการด้านการประกันสังคมอย่างเต็มรูปแบบเรื่อยมาเพื่อให้ได้มาตรฐาน และประชาชนมีหลักประกันคนในการดำรงชีวิต จนกระทั่งเมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2533 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้มีมติเป็นเอกฉันท์ด้วยคะแนน 300 ต่อ 0 ยืนยันตามร่างที่คณะกรรมการทั้ง 2 สภา พิจารณาจึงถือว่าพระราชบัญญัติประกันสังคมได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา ทำให้ประเทศไทยมีการประกันสังคมตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2533 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2533 และปัจจุบันได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2538 เรื่อยมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

ความหมายของการประกันสังคม

การประกันสังคม มีหน่วยงาน และนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการประกันสังคม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การประกันสังคม หมายถึง การที่ประชาชนผู้มีรายได้แต่ละคนได้มีส่วนช่วยเหลือตนเองหรือครอบครัว โดยร่วมกันเสี่ยงภัยหรือช่วยเหลือบำนาญทุกขยาคเคือครื่อนซึ่งกันและกัน ระหว่างผู้มีรายได้ในสังคมด้วยการออกเงินสมทบเข้ากองทุนกลางเรียกว่า กองทุนประกันสังคม โดยมีนายจ้าง ลูกจ้าง และรัฐบาล ร่วมออกเงินสมทบเข้ากองทุนนี้ กองทุนจะจ่ายประโยชน์ทดแทนให้แก่ผู้ส่งเงินสมทบเพื่อบรรเทาความทุกข์หรือความเดือนร้อน เช่น เจ็บป่วย คลอดบุตร ว่างาน ชราภาพ เป็นต้น ทั้งนี้รัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ การประกันสังคมจึงเป็นสวัสดิการสังคมวิธีหนึ่งที่ยึดหลักพึ่งพาตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกันของประชาชน โดยมีความมุ่งหมายที่จะเป็นหลักประกัน และความคุ้มครองความเป็นอยู่ของประชาชนให้มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตแม้มีเหตุการณ์ที่ทำให้ต้องขาดแคลนรายได้ก็สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข (สำนักงานประกันสังคม, 2537, หน้า 5)

การประกันสังคม คือ วิธีการให้ประกันความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (รายได้) แก่บุคคลผู้มีอาชีพบางประเภทและครอบครัว ในยามที่มีเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น ซึ่งทำให้บุคคลเหล่านั้นไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เช่น ขามว่างงาน เจ็บป่วย พิการ ทุพพลภาพ ชราภาพ เป็นเหตุให้ขาดรายได้ โดยผู้ที่ได้รับประโยชน์จากโครงการนี้จะต้องสละรายได้ของตนบางส่วนในระหว่างทำมาหากินเก็บไว้ในเงินสมทบส่วนกลาง ทำนองเดียวกับเงินสะสมเมื่อมีเหตุการณ์ดังกล่าว นั้น ก็จะได้รับเงินประกันสังคมเป็นรายเดือน รายงวด แล้วแต่กรณี โดยไม่ต้องมีการสอบถามว่ามีความจำเป็นหรือไม่ เพราะถือเป็นสิทธิของผู้ประกันตน (คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524, หน้า 1)

ศักดิ์ศรี บริบาลบรรพตเขตต์ (2529, หน้า 22) กล่าวว่า การประกันสังคมเป็นการสร้างระบบความมั่นคงทางสังคม ระบบความมั่นคงทางสังคม หมายถึง ระบบสวัสดิการที่รัฐสร้างขึ้น เพื่อเป็นหลักประกันแก่ประชาชนว่าเขาจะได้รับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจในระดับหนึ่ง หากเข้าต้องประสบกับภาวะสูญเสียรายได้ การมีรายจ่ายพิเศษเพิ่มขึ้นหรือการไม่มีรายได้ อันจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเขา ดังนั้นระบบความมั่นคงทางสังคมจึงเป็นมาตรการเพื่อเป็นการค้ำประกันความมั่นคงทางรายได้ตามควรแก่อัตราภาพ ความเกี่ยวพันระหว่างประกันสังคมกับระบบความมั่นคงทางสังคม คือ ภายใต้ระบบความมั่นคงทางสังคมนั้น มีวิธีการสร้างหลักประกัน 3

วิธี คือ การประชาสงเคราะห์ (หรือสาธารณูปการ) การบริการสังคมและการประกันสังคมหรือ
กล่าวง่าย ๆ คือการประกันสังคมเป็นมาตรการหรือวิธีการสร้างหลักประกันทางเศรษฐกิจประเภท
หนึ่งภายใต้ระบบความมั่นคงทางสังคม

วิชัย โสสุวรรณจินดา (2533, หน้า 3) กล่าวว่า การประกันสังคม คือ การทำให้สังคม
มีความมั่นคง และทำให้ประชาชนมีความสุข โดยให้ได้รับความช่วยเหลือในยามที่เดือดร้อน
จำเป็นเพื่อจะได้ไม่กลายเป็นภาระต่อสังคมตามหลักการที่จะก่อให้เกิดความมั่นคงทางสังคม
(Social Security) นั้นรัฐเองก็มีภาระรับผิดชอบที่จะต้องให้การช่วยเหลือแก่ผู้ประสบความเดือน
ร้อนจนไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในรูปของประชาสงเคราะห์และสวัสดิการสังคม ส่วนนายจ้าง
ก็ต้องดูแลลูกจ้างที่ประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานหรือการรักษาประ โยชน์ให้แก่ นายจ้าง แต่
การดำเนินการของรัฐมีข้อจำกัดด้านงบประมาณการดำเนินงาน นายจ้างก็มีขอบเขตจำกัดเพียงที่
เกี่ยวข้องกับงานเท่านั้น แม้นายจ้างบางรายจะตกลงกับลูกจ้างให้มีระบบเงินสะสมโดยทั้งนายจ้าง
และลูกจ้างจ่ายเงินสมทบ เพื่อให้ลูกจ้างมีรายได้เลี้ยงชีพเมื่อต้องพ้นจากการเป็นลูกจ้าง ประ โยชน์
ที่ลูกจ้างได้รับยังเป็นประโยชน์ส่วนน้อย เมื่อเทียบกับความจำเป็นที่ลูกจ้างมีอยู่

ยุพา วงศ์ไชย และ นิรา รัตนรุจน์ (2526, หน้า 5) ได้สรุปการประกันสังคม เป็นระบบที่
ถือว่าความรับผิดชอบหรือภาระของการช่วยเหลือประชาชนให้เกิดความมั่นคงทางสังคมนั้น
เป็นหน้าที่ของทั้งฝ่ายนายจ้าง ลูกจ้าง และประชาชนทั้งปวงนั่นเอง และรัฐบาลต้องเข้ามาร่วมกัน
รับภาระนี้

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2529, หน้า 7) ได้ให้ความหมายของ
การประกันสังคมไว้ว่า การประกันสังคม คือ วิธีการให้ประกันความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (รายได้)
แก่บุคคลผู้มีอาชีพบางประเภทและครอบครัว ในยามที่มีเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น ซึ่งทำ
ให้บุคคลเหล่านั้นไม่สามารถที่จะช่วยตัวเองได้ เช่น ขาดงาน เจ็บป่วย พักการ ทูพพลภาพ
ชราภาพ เป็นเหตุให้ขาดรายได้ โดยผู้ได้รับผลประโยชน์จากโครงการนี้จะต้องเสียสละรายได้ของ
ตนบางส่วนในระหว่างทำมาหากินเก็บไว้ในเงินสมทบทุนส่วนกลาง ทำนองเดียวกับเงินสะสม
เมื่อมีเหตุการณ์ดังกล่าวแล้วก็จะได้รับเงินประกันสังคมเป็นรายเดือน รายงวด แล้วแต่กรณีโดยไม่
ต้องมีการสอบสวนว่ามีความจำเป็นหรือไม่ เพราะถือว่าเป็นสิทธิของผู้ประกัน

จำลอง ศรีประสาธน์ (2531, หน้า 30) ได้อธิบายความหมายของการประกันสังคม คือ
มาตรการหนึ่งในการจัดบริการด้านสวัสดิการสังคม เพื่อจะคุ้มครองป้องกันประชาชนที่มีรายได้
ประจําให้ได้รับความเดือนร้อนในความเป็นอยู่ของชีวิต เมื่อต้องสูญเสียรายได้ทั้งหมดหรือ
บางส่วน หรือมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการครองชีพ

มงคล กริชติทายาวุธ (2534, หน้า 18) ให้ความหมายว่า การประกันสังคม คือระบบที่ทั้งลูกจ้าง นายจ้าง และรัฐบาลได้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการและความจำเป็นของลูกจ้าง โดยทั้ง 3 ฝ่ายเข้าร่วมส่งเงินสมทบเข้ากองทุน ทั้งนี้เพื่อให้คนในสังคมของลูกจ้างมีความมั่นคง

ราล์ฟ เอช. แบลนชาร์ด (อ้างถึงใน จำลอง ศรีประสาธน์, 2531, หน้า 20) ได้ให้ความหมายว่า ประกันสังคม คือ การประกันในแบบต่าง ๆ ที่รัฐบาลได้จัดขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ในอันที่จะวางหลักประกันให้ประชาชนมีความมั่นคงทางสังคม ซึ่งอาจเป็นวิธีบังคับการประกันคน โดยการบริหารงานของรัฐหรือการให้ความสนับสนุนองค์การสาธารณะที่เป็นเอกเทศให้ดำเนินการด้วยวิธีสมัครใจ เพื่อความคุ้มครองทางสุขภาพ การชดเชยลูกจ้างในยามว่างงานหรือการชราภาพ และผู้อยู่ในความอุปการะ ตลอดจนการขยายขอบเขตของความคุ้มครองด้วยวิธีการบังคับการประกันคน ในภัยพิบัติอันอาจเกิดขึ้นจากขบวนการพาหนะ การสงคราม การประกันพืชผล

ดังนั้นพอสรุปความหมายของการประกันสังคมว่า คือ มาตรการหนึ่งในการจัดบริการจะคุ้มครองป้องกันประชาชนที่มีรายได้ประจำ มิให้ได้รับความเดือดร้อนในความเป็นอยู่ของชีวิตเมื่อต้องสูญเสียรายได้ทั้งหมด หรือบางส่วน หรือมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การครองชีพ ตามหลักการของการประกันสังคมนั้น รัฐเป็นผู้จัดดำเนินการให้ประชาชนผู้มีรายได้แต่ละคนได้มีส่วนช่วยตัวเอง ครอบครัวย และช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างบุคคลที่มีรายได้ในสังคมให้คงมีรายได้อย่างต่อเนื่องตลอดไป ด้วยวิธีการออกเงินสมทบเข้ากองทุนตามความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อไว้ใช้ในการบำบัดความเดือดร้อนสำหรับสมาชิก

ประโยชน์ทดแทนของประกันสังคมตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533

ประโยชน์ทดแทนของประกันสังคม ตาม พ.ร.บ. ประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 54 ได้กำหนดลักษณะประโยชน์ทดแทนที่มีได้เกิดขึ้นเนื่องจากการทำงานที่ผู้ประกันตน หรือบุคคลอื่นตามมาตรา 73 จะได้รับไว้ 7 ประการ (สำนักงานประกันสังคม, 2537, หน้า 17-26)

1. ประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน
2. ประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตร
3. ประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพ
4. ประโยชน์ทดแทนในกรณีตาย
5. ประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตร
6. ประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ
7. ประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงาน ยกเว้นผู้ประกันตนตามมาตรา 39

ประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตราย หรือเจ็บป่วย คลอดบุตร ทูพพลภาพ ดาย ไข้บังคับทันทีกับที่ พ.ร.บ. ประกันสังคม พ.ศ. 2533 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2533 และอยู่ภายใต้กฎหมายที่จะกล่าวต่อไป ประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตรและชราภาพมีผลบังคับใช้ 6 ปี นับแต่วันที่ พ.ร.บ. บังคับใช้ วันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2539 ต่อมามีการแก้ไขบังคับใช้ภายในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2541 ส่วนประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงานจะเริ่มดำเนินการเมื่อใดจะตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ทั้งนี้เป็นไปตามบทเฉพาะกาลท้ายพระราชบัญญัติ โดยให้รัฐบาล นายจ้าง และลูกจ้าง ออกเงินสมทบร่วมกันฝ่ายละเท่า ๆ กัน การขอรับประโยชน์ทดแทนได้ บัญญัติไว้ในมาตรา 56 ผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนให้อื่นประโยชน์ทดแทนตามแบบที่ เลขาธิการกำหนดค่อสำนัก และให้เลขาธิการหรือผู้ซึ่งเลขาธิการมอบหมายพิจารณาสั่งการโดยเร็ว โดยทั่วไปลักษณะประโยชน์ทดแทนที่จะได้รับตามกฎหมายประกันสังคมมี 2 รูปแบบ โดยมี รายละเอียด ดังนี้

1. การรับบริการทางการแพทย์กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ในมาตรา 58 กล่าวคือ ผู้ประกันตน หรือคู่สมรสของผู้ประกันตนจะเข้ารับบริการทางการแพทย์ได้จากสถานพยาบาลตามที่กำหนดไว้ใน มาตรา 59 ซึ่งเลขาธิการได้ประกาศรายชื่อไว้ในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตท้องที่รายละเอียด และเงื่อนไขเกี่ยวกับบริการทางการแพทย์ เลขาธิการจะกำหนดโดยความเห็นชอบของ คณะกรรมการ

2. การจ่ายเงินทดแทนจากการขาดรายได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ในมาตรา 57 โดยแบ่งแยกตามประเภทของผู้ประกันตน กล่าวคือ

ลูกจ้างตามมาตรา 33 การจ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้คำนวณโดยเฉลี่ยจากค่าจ้างที่ใช้ เป็นหลักฐานในการคำนวณเงินสมทบเป็นเวลา 3 เดือน ก่อนวันรับบริการทางการแพทย์ ไม่ว่าระยะเวลา 3 เดือนนั้นจะติดต่อกันหรือไม่ก็ตาม

ผู้ที่เคยเป็นผู้ประกันตนมาก่อน ต่อมาได้ออกจากงานและประสงค์สมัครเข้าเป็น ผู้ประกันตนต่อตามมาตรา 39 การคำนวณค่าจ้างรายวันในการจ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้ให้ คำนวณเป็นไปตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

อย่างไรก็ตามสิทธิที่จะได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย หรือทุพพลภาพหรือตาย ย่อมไม่เกิดขึ้นหากผู้ประกันตนหรือบุคคลตามมาตรา 73 จงใจก่อให้เกิด ขึ้นหรือยินยอมให้ผู้อื่นก่อขึ้น ได้แก่

- บุคคลซึ่งประกันตนทำหนังสือระบุให้เป็นผู้จัดการศพ และได้เป็นผู้จัดการศพ ผู้ประกันตน

- คู่สมรส บิดา มารดา หรือบุตรของผู้ประกันตนที่มีหลักฐานแสดงว่าเป็นผู้จัดการศพผู้ประกันตน

- บุคคลอื่นที่มีหลักฐานแสดงว่าเป็นผู้จัดการศพผู้ประกันตน

ผู้ประกันตนจะได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตราย หรือเจ็บป่วยตาม พ.ร.บ.ประกันสังคม พ.ศ. 2533 ก็ต่อเมื่อเข้าเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 62 ดังนี้

มาตรา 62 ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน ต่อเมื่อผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 เดือน และต้องอยู่ภายในระยะเวลา 15 เดือน ก่อนวันรับบริการทางการแพทย์

บทบัญญัติในมาตรานี้ เป็นการบัญญัติถึงเกณฑ์การเกิดสิทธิของผู้ประกันตน โดยผู้ประกันตนจะมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยก็ต่อเมื่อเข้าเงื่อนไขตามมาตรา 62 กล่าวคือ เป็นผู้ได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 เดือน และอยู่ในระยะเวลา 15 เดือน ก่อนวันรับบริการทางการแพทย์

ลักษณะประโยชน์ทดแทนที่ผู้ประกันตนจะได้รับในการประกันสังคม

1. ประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน หลักเกณฑ์

1.1 ต้องอยู่ในสถานประกอบการที่ไม่ได้รับการลดส่วนเงินสมทบในกรณีเจ็บป่วยหรือประสบอันตราย

1.2 จ่ายเงินสมทบในส่วนของการเจ็บป่วยหรือประสบอันตรายมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 เดือน ภายในระยะเวลา 15 เดือน ก่อนวันรับบริการทางการแพทย์

สิทธิที่จะได้รับ

1. บริการทางการแพทย์ รวมถึงค่าอวัยวะเทียมและอุปกรณ์ในการบำบัดรักษาโรคตามประกาศสำนักงานเรื่องหลักเกณฑ์และอัตราสำหรับประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน

2. เงินทดแทนการขาดรายได้

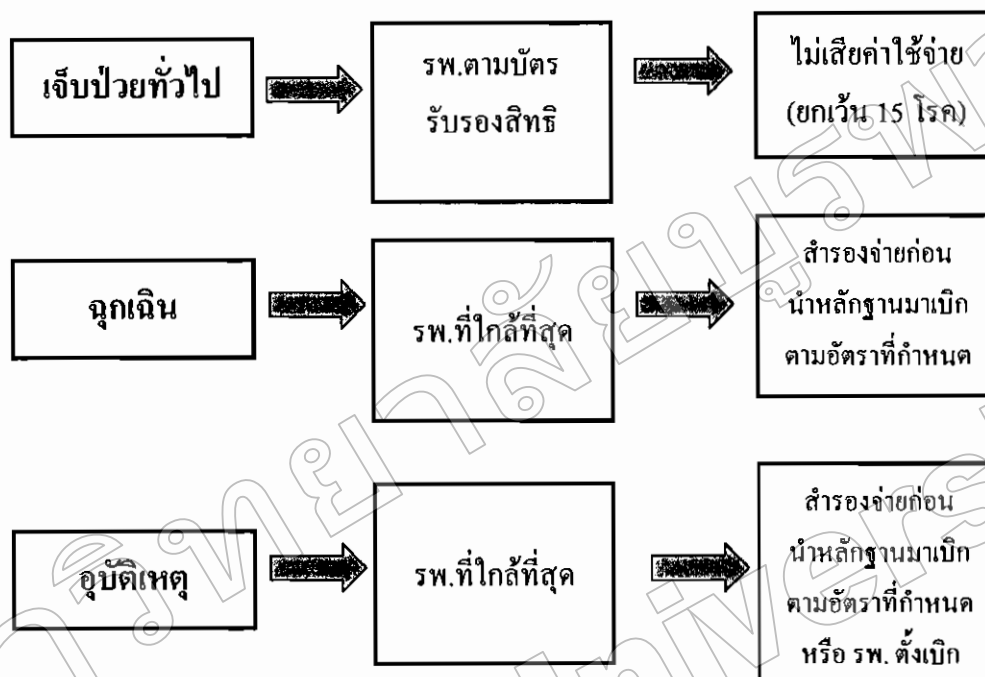
3. การบำบัดทดแทนไต

4. การปลูกถ่ายไขกระดูก

5. ค่าบริการทางการแพทย์กรณีทันตกรรม (ถอนฟัน อุดฟัน และขูดหินปูน)

บริการทางการแพทย์

การรักษา

ภาพที่ 3 บริการทางการแพทย์

กรณีเจ็บป่วยทั่วไป

ผู้ประกันตนสามารถเข้ารับการรักษาพยาบาลได้ที่สถานพยาบาลที่ระบุไว้ในบัตรรับรองสิทธิการรักษาพยาบาล หรือเครือข่ายของสถานพยาบาลนั้น สถานพยาบาลดังกล่าวจะให้การรักษาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ เว้นแต่มีความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเช่น ห้องผู้ป่วยพิเศษ หรือเวชภัณฑ์พิเศษนอกเหนือจากที่แพทย์สั่ง ผู้เข้ารับการรักษาจะต้องจ่ายเงินเพิ่มเอง

กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยฉุกเฉินและไม่สามารถเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลตามบัตรรับรองสิทธิ

เนื่องจากมีความจำเป็นต้องได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร่งด่วน มิฉะนั้นอาจจะเป็นอันตรายถึงแก่ชีวิตได้ ผู้ประกันตนสามารถเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลที่อยู่ใกล้ที่เกิดเหตุที่สุด โดยผู้ประกันตนหรือญาติหรือผู้เกี่ยวข้องจะต้องรีบแจ้งให้โรงพยาบาลตามบัตรรับรองสิทธิฯ ทราบโดยด่วน เพื่อจะได้รับผิชอบค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลต่อไป สำหรับค่ารักษาพยาบาลที่เกิดขึ้นก่อนการแจ้งให้โรงพยาบาลตามบัตรรับรองสิทธิฯ ทราบสำนักงานประกันสังคมจะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายภายใน 3 วัน (72 ชั่วโมง) ตามประเภทและอัตราที่ประกาศกำหนด ส่วน

ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น อยู่ในความรับผิดชอบของสถานพยาบาลตามบัตรรับรองสิทธิฯ นับตั้งแต่เวลาที่สถานพยาบาลตามบัตรฯ ได้รับแจ้ง

1. เข้ารับการรักษายาบาลสถานพยาบาลของรัฐ ไม่ว่ากรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยฉุกเฉิน สามารถเบิกได้ดังนี้

1.1 ผู้ป่วยนอก สามารถเบิกค่ารักษายาบาลได้เท่าที่จ่ายจริงตามความจำเป็น

1.2 ผู้ป่วยใน สามารถเบิกค่ารักษายาบาลได้เท่าที่จ่ายจริงตามความจำเป็นภายในระยะเวลาไม่เกิน 72 ชั่วโมง ยกเว้น ค่าห้องและอาหารเบิกได้ไม่เกินวันละ 700 บาท

2. เข้ารับการรักษายาบาลในสถานพยาบาลของเอกชน

2.1 กรณีผู้ป่วยนอก

- สามารถเบิกค่าบริการทางการแพทย์เท่าที่จ่ายไม่เกินครั้งละ 1,000 บาท

- สามารถเบิกค่าบริการทางการแพทย์เท่าที่จ่ายจริงเกินครั้งละ 1,000 บาท ได้หากมี

การตรวจรักษาตามรายการในประกาศดังนี้

การให้เลือดหรือส่วนประกอบของเลือด การฉีดสารต่อต้านพิษจากเชื้อบาดทะยัก การฉีดวัคซีนหรือเซรุ่มป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าเฉพาะเข็มแรก การตรวจอัลตราซาวด์ กรณีที่มีภาวะฉุกเฉินเฉียบพลันในช่องท้อง การตรวจด้วย CT-SCAN หรือ MRI จ่ายตามเงื่อนไขที่กำหนด การขูดมดลูก กรณีตกเลือดหลังคลอดหรือตกเลือดจากการแท้งบุตร ค่าฟิ้นคินซีฟ และกรณีที่มีการสังเกตอาการในห้องสังเกตอาการตั้งแต่ 3 ชั่วโมงขึ้นไป

2.2 กรณีผู้ป่วยใน

- ค่ารักษายาบาล กรณีที่ไม่ได้รักษาในห้อง ICU เบิกได้ไม่เกินวันละ 2,000 บาท

- ค่าห้องและค่าอาหาร ไม่เกินวันละ 700 บาท

- ค่าห้อง ค่าอาหาร ค่ารักษายาบาลกรณีการรักษาในห้อง ICU เบิกได้ไม่เกินวันละ

4,500 บาท

- กรณีที่มีความจำเป็นต้องผ่าตัดใหญ่ เบิกได้ไม่เกินครั้งละ 8,000 – 16,000 บาท ตาม

ระยะเวลาการผ่าตัด

- ค่าฟิ้นคินซีฟรวมค่ายาและอุปกรณ์ไม่เกิน 4,000 บาท

- ค่าตรวจทางห้องปฏิบัติการ และหรือเอกซเรย์ เบิกได้ในวงเงินไม่เกินรายละ 1,000

บาท

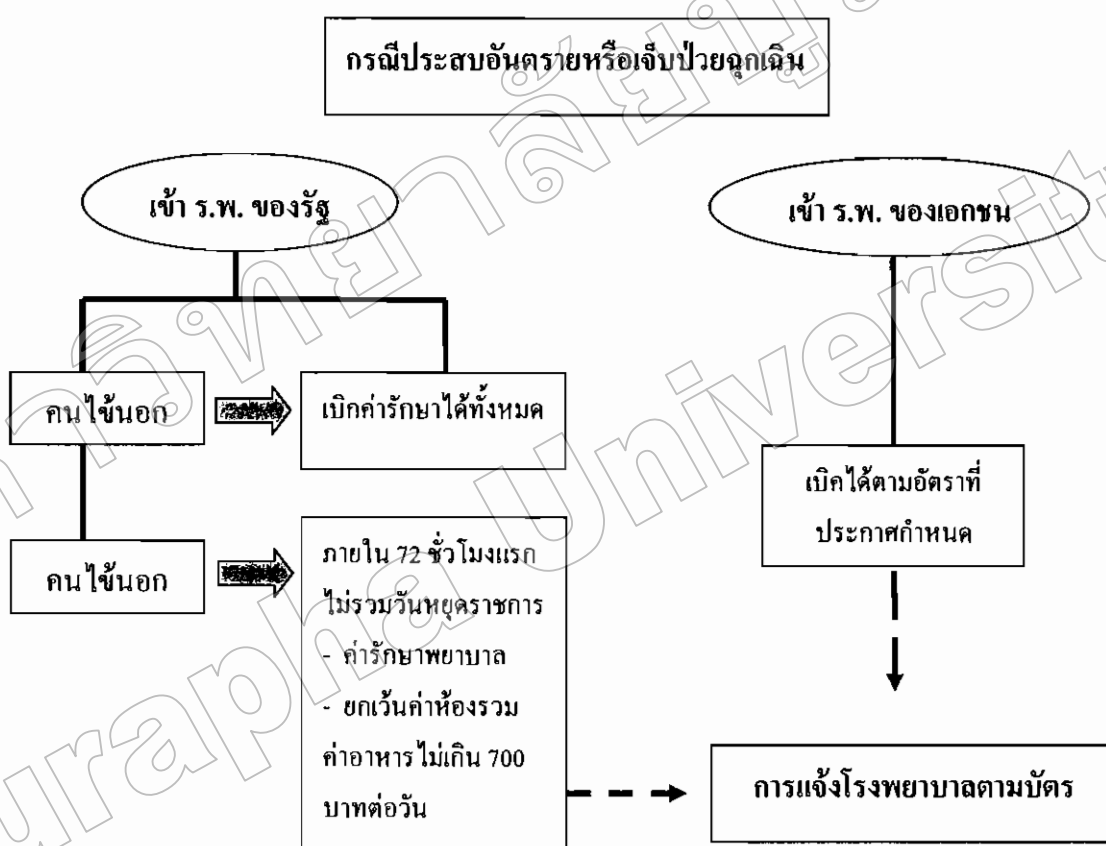
- กรณีมีความจำเป็นต้องตรวจวินิจฉัยพิเศษ ได้แก่ การตรวจคลื่นไฟฟ้าหัวใจ

การตรวจหัวใจด้วยคลื่นเสียงสะท้อนความถี่สูง การตรวจคลื่นสมอง การตรวจอัลตราซาวด์

การสวนเส้นเลือดหัวใจและเอ็กซเรย์ การส่องกล้อง การตรวจด้วยการฉีดสี การตรวจด้วย CT-SCAN หรือ MRI จำตามเงื่อนไขที่กำหนด

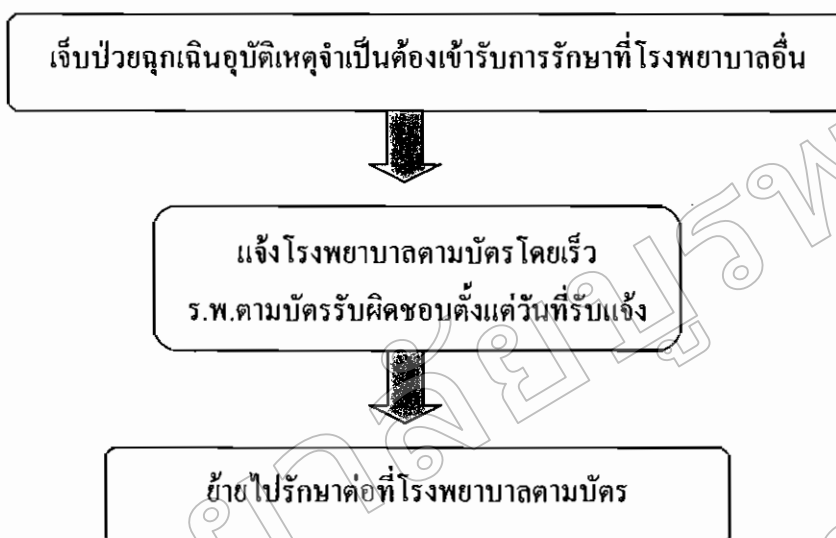
หลักฐานที่ต้องใช้ในการยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทน

- แบบคำขอรับประโยชน์ทดแทนกองทุนประกันสังคม (สปส.2-01)
- ใบเสร็จรับเงิน
- ใบรับรองแพทย์

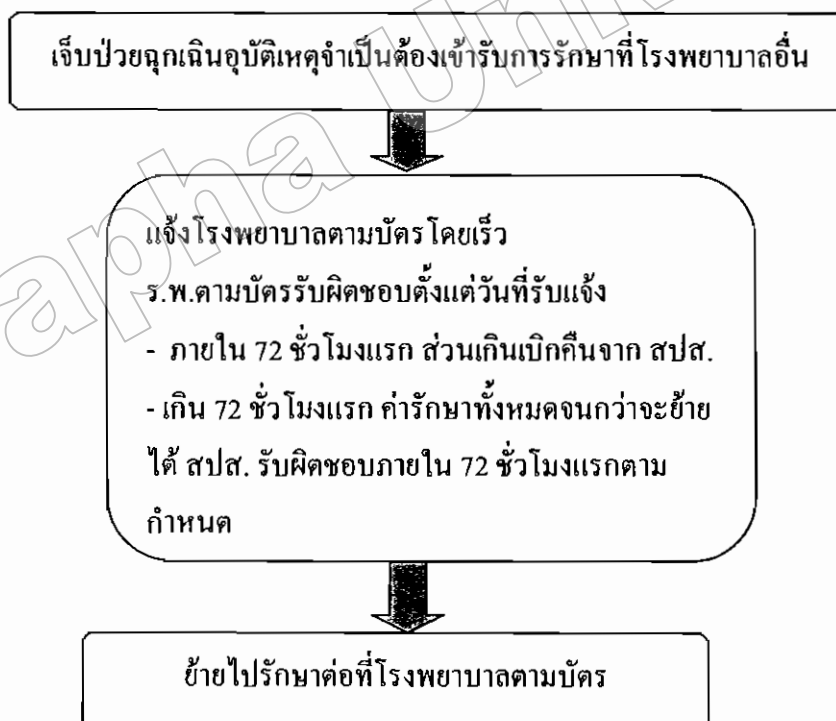

ภาพที่ 4 กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยฉุกเฉิน

1. กรณีเคลื่อนย้ายได้

2. กรณีเคลื่อนย้ายไม่ได้

ภาพที่ 5 การแจ้งโรงพยาบาลตามบัตร

คำพาหนะ

กรณีผู้ประกันตนเข้ารับการรักษา ณ สถานพยาบาลอื่นและสถานพยาบาลนั้นมีความจำเป็นต้องส่งตัวผู้ป่วยไปตรวจวินิจฉัยหรือรักษาต่อ ณ สถานพยาบาลอีกแห่งหนึ่งในระยะเวลา 72 ชั่วโมงแรก สามารถเบิกค่าพาหนะได้ตามอัตรา ดังนี้

- ค่ารถพยาบาลหรือเรือพยาบาลไม่เกินครั้งละ 500 บาท
- ค่าพาหนะรับจ้าง หรือพาหนะส่วนบุคคล หรือพาหนะอื่น ๆ เหน่าจ้าง 300 บาท/ ครั้ง
- หากข้ามจังหวัดจ่ายเพิ่มอีกตามระยะทางกิโลเมตรละ 6 บาท

กรณีขอรับเงินทดแทนการขาดรายได้

ได้รับในอัตราร้อยละ 50 ของค่าจ้าง โดยได้รับตามที่หยุดงานจริงตามคำสั่งแพทย์ ไม่เกิน 90 วัน/ ครั้ง และรวมกันไม่เกิน 180 วัน/ ปี เว้นแต่ผู้ป่วยด้วยโรคเรื้อรังจะได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ไม่เกิน 365 วัน

หมายเหตุ : กองทุนประกันสังคมจะจ่ายให้หลังจากที่ถูกจ้างใช้สิทธิตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานแล้ว

หลักฐานที่ต้องใช้ในการยื่นขอรับเงินทดแทนการขาดรายได้

- แบบขอรับประโยชน์ทดแทน (สปส.2-01)
- ใบรับรองแพทย์ซึ่งระบุวันที่ให้หยุดงาน
- หนังสือรับรองของนายจ้าง

กรณีทันตกรรม (ถอนฟัน อุดฟัน ขูดหินปูน และใส่ฟันเทียม)

ผู้ประกันตนมีสิทธิเข้ารับบริการบริการทางการแพทย์ ณ สถานพยาบาลใดก็ได้ในกรณีถอนฟัน อุดฟัน ขูดหินปูน โดยสำรองเงินจ่ายไปก่อนและนำหลักฐานมาขอเบิกเงินคืนได้ในอัตราไม่เกิน 250 บาท/ ครั้ง ปีละไม่เกิน 500 บาท และมีสิทธิใส่ฟันเทียมชนิดถอดได้ฐานอคริลิก 1-5 ซี่ ในวงเงินไม่เกิน 1,200 บาท มากกว่า 5 ซี่ ในวงเงินไม่เกิน 1,400 บาท ภายในระยะเวลา 5 ปี ตั้งแต่วันที่ใส่ฟันเทียมชนิดถอดได้ฐานอคริลิก

หลักฐานที่ต้องใช้ในการยื่นคำขอรับประโยชน์กรณีทันตกรรม

- แบบคำขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีทันตกรรม (2-16)
- ใบรับรองแพทย์ ใบเสร็จรับเงิน
- สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาบัตรรับรองสิทธิฯ
- กรณีขอรับเงินทางธนาคาร ให้แนบสำเนาสมุดบัญชีเงินฝากธนาคารกรุงศรีอยุธยา หรือธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ประเภทออมทรัพย์หน้าแรก ซึ่งมีชื่อและเลขที่บัญชี

ค่าบริการทางการแพทย์กรณีบำบัดทดแทนไต

ผู้ประกันตนที่เจ็บป่วยด้วยโรคไตวายเรื้อรังระยะสุดท้าย และได้รับอนุมัติให้เป็นผู้มีสิทธิ ให้เป็นผู้มีสิทธิได้รับค่าบริการทางการแพทย์กรณีบำบัดทดแทนไต ตามหลักเกณฑ์เงื่อนไข และ อัตราค่าบริการทางการแพทย์ที่สำนักงานประกันสังคมกำหนด ดังนี้

1. วิธีฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมจ่ายให้แก่สถานพยาบาลในความตกลง และให้บริการ ผู้ประกันตนในอัตราไม่เกิน 1,500 บาทต่อครั้ง และไม่เกิน 3,000 บาทต่อสัปดาห์

2. วิธีล้างช่องท้องด้วยน้ำยาแบบถาวรจ่ายให้แก่สถานพยาบาลในความตกลง และให้ บริการผู้ประกันตนในอัตราเท่าที่จ่ายจริงไม่เกินเดือนละ 15,000 บาท กรณีในช่วงเดือนแรกที่ได้รับ อนุมัติจะได้รับไม่เกินวันละ 500 บาท ตั้งแต่วันที่มิสิทธิจนถึงวันสิ้นเดือน

3. วิธีปลูกถ่ายไต จ่ายให้แก่สถานพยาบาลในความตกลง และให้บริการผู้ประกันตน ดังนี้

- ค่าใช้จ่ายก่อนการปลูกถ่ายไตเท่าที่จ่ายจริงในอัตราไม่เกิน 30,000 บาทต่อราย

- ค่าใช้จ่ายระหว่างการปลูกถ่ายไตเท่าเทียมจ่ายในอัตราไม่เกิน 230,000 บาท โดย

ครอบคลุมผู้ประกันตนและผู้บริจาคไต เป็นเวลา 60 วัน นับแต่วันที่ทำการผ่าตัดปลูกถ่ายไต รวมทั้ง รักษาภาวะการสลับไต อย่างเฉียบพลันของผู้ประกันตนเป็นเวลา 2 ปี นับแต่วันที่ทำการผ่าตัดปลูก ถ่ายไต

- ค่าใช้จ่ายหลังการปลูกถ่ายไตสำหรับสถานพยาบาลที่ปลูกถ่ายไตให้แก่ผู้ประกันตนที่มี สิทธิโดยครอบคลุมการตรวจรักษา ยาควบคุมภูมิคุ้มกัน ตรวจทางห้องปฏิบัติการ ตรวจปัสสาวะ ตรวจ ระดับยาควบคุมภูมิคุ้มกันเหมาจ่ายในอัตรา ดังนี้

ปีที่ 1 เดือนที่ 1-6 เดือนละ 30,000 บาท

เดือนที่ 7-12 เดือนละ 20,000 บาท

ปีที่ 2 เดือนที่ 1-6 เดือนละ 15,000 บาท

ปีที่ 3 เป็นต้นไป เดือนละ 10,000 บาท

สิทธิประโยชน์ทดแทนสำหรับค่าใช้จ่ายหลังการปลูกถ่ายไตสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ 1 ของ เดือนถัดไปในกรณีดังต่อไปนี้

1. กลับเข้ารับการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียมหรือการล้างช่องท้องด้วยน้ำยาแบบถาวร
2. สิ้นสุดสภาพการเป็นผู้ประกันตน
3. เสียชีวิต

หลักฐานที่ต้องใช้ในการยื่นคำขอรับการบำบัดทดแทนไต

- แบบคำขอรับบำบัดทดแทนไต (สปส.2-18) (สำหรับขอรับการฟอกเลือดด้วยเครื่อง ไตเทียม หรือการล้างช่องท้องด้วยน้ำยาแบบถาวร

- แบบคำขอรับประโยชน์ทดแทนการบำบัดทดแทนไตกรณีปลูกถ่ายไต (สปส.2-18/2)
- สำเนาเวชระเบียนในส่วนที่เกี่ยวข้อง
- ผลการตรวจไตตามหลักเกณฑ์ เจ็อนไขฯ แบบท้ายประกาศคณะกรรมการการแพทย์

เรื่อง หลักเกณฑ์และอัตราสำหรับประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตราย หรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงานกรณีบำบัดทดแทนไต

- หนังสือรับรองจากอายุรแพทย์โรคไต
- สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
- รูปถ่ายขนาด 1 นิ้ว หรือ 2 นิ้ว จำนวน 1 รูป (ถ่ายไม่เกิน 6 เดือน)

ขั้นตอนการขอรับประโยชน์ทดแทน

- ผู้ประกันตนต้องกรอกแบบ สปส.2-18 พร้อมลงลายมือชื่อ และนำมาขึ้นที่สำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่/จังหวัดทั่วประเทศ หรือยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทน ทางไปรษณีย์ หรือขอรับประโยชน์ทดแทนทางโทรศัพท์

- เจ้าหน้าที่ตรวจสอบหลักฐานเสนอคณะกรรมการการแพทย์
- สำนักงานประกันสังคมมีหนังสือแจ้งผลการพิจารณา

กรณีปลูกถ่ายไขกระดูก สำนักงานประกันสังคมจะจ่ายค่าบริการทางการแพทย์ให้แก่สถานพยาบาลในความตกลงที่ให้ บริการผู้ประกันตนจนสิ้นสุดการรักษา ในวงเงิน 750,000 บาท

โรคและบริการที่ไม่มีสิทธิได้รับบริการทางการแพทย์ (กลุ่ม 15 โรคยกเว้น)

1. โรคจิต ยกเว้น กรณีเจ็บป่วย ซึ่งต้องทำการรักษาในทันทีและระยะเวลาไม่เกิน

15 วัน

2. โรคหรือประสบอันตรายอันเนื่องมาจากการใช้สารเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติด

3. โรคเดียวกันที่ต้องใช้ระยะเวลารักษาดำเนินในโรงพยาบาลประเภทคนไข้ไม่เกิน 180 วันในหนึ่งปี

4. การบำบัดไตกรณีไตวายเรื้อรัง (Hemodialysis) ยกเว้น

ก) กรณีไตวายเฉียบพลันที่มีระยะเวลาการรักษาไม่เกินหกสิบวัน ให้มีสิทธิได้รับบริการทางการแพทย์

ข) กรณีเจ็บป่วยด้วยโรคไตวายเรื้อรังระยะสุดท้าย ให้มีสิทธิได้รับบริการทางการแพทย์โดยการบำบัดทดแทนไตด้วยวิธีการฟอกเลือดด้วยเครื่องไตเทียม ด้วยวิธีการล้างช่องท้องด้วยน้ำยาถาวร และด้วยวิธีการปลูกถ่ายไต ตามหลักเกณฑ์เจ็อนไขและอัตราที่กำหนดในประกาศสำนักงานประกันสังคม

5. การกระทำใด ๆ เพื่อความสวยงาม โดยไม่มีข้อบ่งชี้ทางการแพทย์
6. การรักษาที่ยังอยู่ในระหว่างการค้นคว้าทดลอง
7. การรักษาภาวะมีบุตรยาก
8. การตรวจเนื้อเยื่อเพื่อการผ่าตัดเปลี่ยนอวัยวะ ยกเว้น การปลูกถ่ายไขกระดูก
9. การตรวจใด ๆ ที่เกินความจำเป็นในการรักษาโรคนั้น
10. การผ่าตัดเปลี่ยนอวัยวะ ยกเว้น การปลูกถ่ายไขกระดูกตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด
11. การเปลี่ยนเพศ
12. การผสมเทียม
13. การบริการระหว่างการรักษาด้วยแบบพักฟื้น
14. ทันตกรรม ยกเว้น กรณีถอนฟัน อุดฟัน และขูดหินปูน
15. แว่นตา

การบริการที่ท่านจะได้รับจากสถานพยาบาล

สถานพยาบาลต่าง ๆ จะให้การตรวจวินิจฉัยและรักษาแก่ผู้ประกันตนตามมาตรฐานทางการแพทย์ รวมถึงรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในกรณีที่ทางโรงพยาบาลไม่สามารถให้บริการได้ และต้องมีการส่งตัวไปรับการรักษายังสถานพยาบาลอื่น

การบริการจากสถานพยาบาลเครือข่าย คือ การที่ผู้ประกันตนได้รับบัตรรับรองสิทธิฯ ที่ระบุชื่อสถานพยาบาลและสถานพยาบาลนั้นมีสถานพยาบาลอื่นที่เป็นเครือข่ายร่วมกัน ผู้ประกันตนสามารถเข้ารับการรักษาพยาบาลได้ในทุกสถานพยาบาลที่อยู่ในเครือข่ายโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ใด ๆ ทั้งสิ้น

ข้อสังเกต

กรณีไม่มีบัตรรับรองสิทธิ สำหรับผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบในส่วนของกรณีเจ็บป่วยครบตามเงื่อนไขแล้วแต่ยังไม่มีบัตรรับรองสิทธิฯ สามารถเข้ารับการรักษาในสถานพยาบาลได้ หากประสบอันตรายจากอุบัติเหตุสามารถเบิกค่าบริการทางการแพทย์ตามอัตราเดียวกับการเจ็บป่วยกรณีอุบัติเหตุ ส่วนการเจ็บป่วยด้วยโรคอื่น ๆ สามารถเบิกค่าบริการทางการแพทย์ได้ในอัตราเดียวกับการเจ็บป่วยกรณีฉุกเฉิน

กรณีผู้ประกันตนจำเป็นต้องรับการรักษาด้วยประเภทผู้ป่วยในให้ผู้ประกันตนหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง แจ้ง สำนักงานประกันสังคมในท้องที่ที่เกิดเหตุทราบทันที เพื่อให้สำนักงานประกันสังคมดังกล่าว กำหนดสถานพยาบาลให้ผู้ประกันตนใช้บริการทางการแพทย์ต่อไป

ประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตร

หลักเกณฑ์และสิทธิประโยชน์

หลักเกณฑ์ที่จะทำให้ท่านมีสิทธิ คือ

1. จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 7 เดือน ภายในระยะเวลา 15 เดือน ก่อนวันรับบริการทางการแพทย์กรณีคลอดบุตร
2. อยู่ในสถานประกอบการที่ไม่ได้รับการลดส่วนเงินสมทบกรณีคลอดบุตร
3. เป็นผู้ประกันตนมาตรา 33 หรือมาตรา 39 หรือสิ้นสภาพการเป็นผู้ประกันตนไม่เกิน 6 เดือนก่อนวันรับบริการทางการแพทย์ (โดยแยกหลักเกณฑ์การขอใช้สิทธิไว้ดังนี้)

ผู้ประกันตนหญิง มีสิทธิได้รับค่าคลอดบุตรเหมาจ่ายในอัตรา 12,000 บาทต่อการคลอดบุตร 1 ครั้ง และเงินสงเคราะห์การหยุดงานเพื่อการคลอดบุตรในอัตราร้อยละ 50 % ของค่าจ้างเฉลี่ย เป็นระยะเวลา 90 วัน

ผู้ประกันตนชาย (ใช้สิทธิเบิกค่าคลอดให้ภรรยา) มีสิทธิได้รับค่าคลอดบุตรเหมาจ่ายในอัตรา 12,000 บาทต่อการคลอดบุตร 1 ครั้ง

การรับบริการทางการแพทย์กรณีคลอดบุตร

ผู้ประกันตนหญิงหรือคู่สมรสของผู้ประกันตนชายสามารถเข้ารับการบริการทางการแพทย์กรณีคลอดบุตร ณ สถานพยาบาลใดก็ได้ตามความสะดวก โดยสำรองเงินจ่ายไปก่อนแล้วนำหลักฐานมาขอเบิกเงินคืนได้ที่สำนักงานประกันสังคมทุกแห่งทั่วประเทศ

หมายเหตุ ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับค่าคลอดบุตรคนละไม่เกิน 2 ครั้ง ในกรณีที่สามีและภรรยาเป็นผู้ประกันตนทั้งคู่ให้ใช้สิทธิในการเบิกค่าคลอดบุตรรวมกันไม่เกิน 4 ครั้ง

หลักฐานที่ต้องใช้ในการยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตร

- แบบคำขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตร (สปส. 2-01)
- สำเนาสูติบัตรของบุตร (กรณีคลอดบุตรแฝดให้แนบสำเนาสูติบัตรของคู่แฝดด้วย)
- ทะเบียนสมรสพร้อมสำเนา (กรณีใช้สิทธิผู้ประกันตนชายยื่นเรื่องเบิก) หากไม่มีทะเบียนสมรสให้แนบหนังสือรับรองของผู้ประกันตนกรณีไม่มีทะเบียนสมรส
- สำเนาสมุดบัญชีเงินฝากธนาคารประเภทออมทรัพย์หน้าแรกซึ่งมีชื่อและเลขที่บัญชี (กรณีขอรับเงินทางธนาคาร)

ขั้นตอนการขอรับประโยชน์ทดแทน

1. ผู้ประกันตนต้องกรอกแบบ สปส.2-01 พร้อมลงลายมือชื่อและนำมายื่นหรือให้ผู้อื่นมายื่นที่สำนักงานประกันสังคมจังหวัด/ สำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่พร้อมหลักฐานหรือยื่นขอรับทางไปรษณีย์ โดยมีหลักฐานครบถ้วน

2. เจ้าหน้าที่ตรวจหลักฐานและพิจารณาอนุมัติ
3. สำนักงานประกันสังคมมีหนังสือแจ้งผลการพิจารณา
4. พิจารณาส่งจ่าย
 - เงินสด/ เช็ก (ผู้มีสิทธิมาขอรับด้วยตนเองหรือมอบอำนาจให้บุคคลอื่นมารับแทน)
 - ส่งธนาคารให้ผู้ประกันตน
 - โอนเข้าบัญชีธนาคาร ตามบัญชีของผู้ขอรับประโยชน์ทดแทน

วิธีการคำนวณประโยชน์ทดแทน

ประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์การหยุดงานเพื่อการคลอดบุตร ผู้ประกันตนหญิง เท่านั้นที่มีสิทธิได้รับ โดยเหมาจ่ายให้ร้อยละ 50 ของค่าจ้างตามมาตรา (ค่าจ้างเฉลี่ยรายวัน) เป็นเวลา 90 วัน

ตัวอย่าง ผู้ประกันตนได้รับค่าจ้างเดือนละ 10,000 บาท ก่อนคลอดบุตร จำนวนดังนี้

ค่าจ้าง 3 เดือนก่อนคลอด	$3 \times 10,000$	=	30,000 บาท
ค่าจ้างรายวัน	$30,000 / 90$	=	333.333 บาท
50% ของค่าจ้างรายวัน	$333.333 / 2$	=	166.65 บาท
ร้อยละ 50 ของค่าจ้างที่จะได้รับ		=	166.65×90 บาท

เป็นเวลา 90 วัน

ประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพ

หลักเกณฑ์และสิทธิประโยชน์

หลักเกณฑ์ที่จะทำให้ท่านมีสิทธิ คือ จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 เดือนภายในระยะเวลา 15 เดือน ก่อนวันที่คณะกรรมการแพทย์กำหนดให้เป็นทุพพลภาพ

สิทธิที่ท่านจะได้รับ

1. ค่ารักษาพยาบาล
 - จ่ายเท่าที่จ่ายจริงไม่เกินเดือนละ 2,000 บาท
2. เงินทดแทนการขาดรายได้
 - ได้รับในอัตราร้อยละ 50 ของค่าจ้างเป็นรายเดือนตลอดชีวิต ค่าอวัยวะเทียม/

อุปกรณ์/ อุปกรณ์ในการบำบัดรักษาโรค

3. ค่าทำศพ
 - กรณีผู้ประกันตนที่ทุพพลภาพถึงแก่ความตาย ผู้จัดการศพมีสิทธิได้รับ

ค่าทำศพ 40,000 บาท

- กรณีผู้ประกันตนที่ทุพพลภาพถึงแก่ความตายผู้มีสิทธิได้รับดังนี้

- ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบมาแล้วตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไปแต่ไม่ถึง 10 ปี จะได้รับเงินสงเคราะห์เท่ากับค่าจ้างเฉลี่ยหนึ่งเดือนครึ่ง

- ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบมาแล้วตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปจะได้รับเงินสงเคราะห์เท่ากับค่าจ้างเฉลี่ยห้าเดือน

หมายเหตุ : เฉพาะผู้ประกันตนที่ทุพพลภาพตั้งแต่วันที่ 30 มีนาคม 2538

หลักฐานที่ต้องใช้เพื่อขอรับประโยชน์ทดแทน

หลักฐานที่ใช้ในการยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีทุพพลภาพ

- แบบคำขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีทุพพลภาพ (สปส. 2-01)
- ใบเสร็จรับเงิน (กรณีขอรับค่าอวัยวะเทียม/ อุปกรณ์ฯ)
- ใบรับรองแพทย์ (กรณีขอรับเงินทดแทนการขาดรายได้และกรณีขอรับค่าอวัยวะเทียม/ อุปกรณ์ฯ ให้แพทย์ระบุประเภทอวัยวะเทียม/ อุปกรณ์ฯ ที่ใช้)
- สำเนาสมุดบัญชีเงินฝากธนาคารประเภทออมทรัพย์หน้าแรกซึ่งมีชื่อและเลขที่บัญชี (กรณีขอรับเงินทางธนาคาร) โดยระบุชื่อธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) หรือธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)

ขั้นตอนการขอรับประโยชน์ทดแทน

1. ผู้ประกันตนต้องกรอกแบบ สปส. 2-01 พร้อมลงลายมือชื่อและนำมายื่นที่สำนักงานประกันสังคม เขตพื้นที่/ สำนักงานประกันสังคมจังหวัดพร้อมหลักฐาน
2. เจ้าหน้าที่ตรวจหลักฐานและเสนอคณะกรรมการการแพทย์เพื่อพิจารณาอนุมัติ
3. สำนักงานประกันสังคมมีหนังสือแจ้งผลการพิจารณา
4. พิจารณาส่งจ่าย
 - เงินสด/ เช็ค (ผู้มีสิทธิมาขอรับด้วยตนเองหรือมอบอำนาจให้บุคคลอื่นมารับแทน)
 - ส่งธนาคารให้ผู้ประกันตน
 - โอนเข้าบัญชีธนาคารตามบัญชีของผู้ขอรับประโยชน์ทดแทน

ประโยชน์ทดแทนในกรณีตาย

หลักเกณฑ์และสิทธิประโยชน์

จ่ายเงินสมทบในส่วนของกรณีตายมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 เดือนภายในระยะเวลา 6 เดือนก่อนวันถึงแก่ความตาย

สิทธิที่จะได้รับ

1. ผู้จัดการศพ มีสิทธิได้รับค่าทำศพ 40,000 บาท
2. ผู้มีสิทธิมีสิทธิได้รับเงินสงเคราะห์กรณีตาย ดังนี้

- ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบมาแล้วตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป แต่ไม่ถึง 10 ปี จะได้รับเงินสงเคราะห์เท่ากับค่าจ้างเฉลี่ยหนึ่งเดือนครึ่ง

- ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบมาแล้วตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป จะได้รับเงินสงเคราะห์เท่ากับค่าจ้างเฉลี่ยห้าเดือน

ใครคือผู้จัดการศพ

- บุคคลซึ่งผู้ประกันตนทำหนังสือระบุให้เป็นผู้จัดการศพและได้เป็นผู้จัดการศพผู้ประกันตน

- คู่สมรส บิดามารดา หรือบุตรของผู้ประกันตนที่มีหลักฐานแสดงว่าเป็นผู้จัดการศพผู้ประกันตน

- บุคคลอื่นที่มีหลักฐานแสดงว่าเป็นผู้จัดการศพผู้ประกันตน

หลักฐานที่ต้องใช้เพื่อขอรับประโยชน์ทดแทน

หลักฐานที่ต้องใช้ในการยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีตาย

กรณีขอรับค่าทำศพ

- แบบคำขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีตาย (สปส. 2-01)

- สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้จัดการศพ

- หลักฐานจากฉาปนสถานหรือมัสยิดที่แสดงว่าเป็นผู้จัดการศพ

- สำเนาใบมรณบัตร

- สำเนาสมุดบัญชีเงินฝากธนาคารประเภทออมทรัพย์หน้าแรกซึ่งมีชื่อและเลขที่บัญชี

(กรณีขอรับเงินทางธนาคาร) โดยระบุชื่อธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) หรือธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)

กรณีขอรับเงินสงเคราะห์

- แบบคำขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีตาย (สปส. 2-01)

- สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มีสิทธิ

การมอบฉันทะให้บุคคลอื่นมารับแทน

- ใบมอบฉันทะ

- บัตรประจำตัวประชาชน

- หนังสือแจ้งผลการพิจารณาจากสำนักงานประกันสังคม

การยื่นคำร้องขอรับค่าทำศพ สามารถยื่นได้ที่สำนักงานประกันสังคม ณ จังหวัดที่

ผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบหรือจังหวัดที่ผู้ประกันตนประจำทำงานอยู่

ขั้นตอนการขอรับประโยชน์ทดแทน

1. ผู้จัดการศพผู้มีสิทธิต้องกรอกแบบ สปส. 2-01 พร้อมลงลายมือชื่อและนำมายื่นที่ สำนักงานประกันสังคมจังหวัด/ สำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่หรือยื่นขอรับทางไปรษณีย์ โดยมีหลักฐานครบถ้วน

2. เจ้าหน้าที่ตรวจหลักฐานและพิจารณาอนุมัติ
3. สำนักงานประกันสังคมมีหนังสือแจ้งผลการพิจารณา
4. พิจารณาส่งจ่าย
 - เงินสด/ เช็ก (ผู้มีสิทธิมาขอรับด้วยตนเองหรือมอบอำนาจให้บุคคลอื่นมารับแทน)
 - ส่งธนาคติให้ผู้มีสิทธิ
 - โอนเข้าบัญชีธนาคารตามบัญชีของผู้ขอรับประโยชน์ทดแทน

ประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตร

หลักเกณฑ์และสิทธิประโยชน์

จ่ายเงินสมทบในส่วนของกรณีสงเคราะห์บุตรมาแล้วไม่น้อยกว่า 12 เดือน ภายในระยะเวลา 36 เดือนก่อนเดือน ที่มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนและเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 หรือ มาตรา 39

สิทธิที่ท่านจะได้รับ

เงินสงเคราะห์บุตรเหมาจ่ายเดือนละ 350 บาทต่อบุตรหนึ่งคน

เงื่อนไขบุตรที่ได้รับการสงเคราะห์

1. เงินสงเคราะห์บุตรสำหรับบุตร โดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งมีอายุไม่เกิน 6 ปีบริบูรณ์ จำนวนคราวละไม่เกิน 2 คน (บุตร โดยชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวไม่รวมถึงบุตรบุญธรรมหรือบุตร ซึ่งได้ยกให้เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่น)
2. ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตรสำหรับบุตรซึ่งมีอายุไม่เกิน 6 ปีบริบูรณ์ เว้นแต่ผู้ประกันตนเป็นผู้ทุพพลภาพหรือถึงแก่ความตาย ในขณะที่บุตรมีอายุไม่เกิน 6 ปีบริบูรณ์ จะมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนต่อจนอายุ 6 ปีบริบูรณ์
3. ในกรณีที่ผู้ประกันตนชายไม่ได้จดทะเบียนสมรส บุตรจึงมิใช่บุตรชอบด้วยกฎหมายของผู้ประกันตนชายสามารถดำเนินการให้บุตรเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายได้ 3 วิธีคือ
 - จดทะเบียนสมรสกับมารดาของบุตร
 - จดทะเบียนรับรองบุตร
 - ยื่นคำร้องต่อศาลให้ศาลมีคำพิพากษาว่าเป็นบุตร

หลักฐานที่ต้องใช้ในการยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตร

- แบบคำขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตร (สปส. 2-01)
- สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของคู่สมรส
- สำเนาทะเบียนสมรส/ ทะเบียนหย่าของผู้ประกันตน (กรณีจดทะเบียนหย่า)
- สำเนาสูติบัตร
- สำเนาสมุดบัญชีเงินฝากธนาคารประเภทออมทรัพย์หน้าแรก ซึ่งมีชื่อและเลขที่

บัญชี (กรณีขอรับเงินทางธนาคาร) โดยระบุชื่อธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) หรือธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)

ขั้นตอนการขอรับประโยชน์ทดแทน

1. ผู้ประกันตนต้องกรอกแบบ สปส.2-01 พร้อมลงลายมือชื่อและนำมายื่นที่สำนักงานประกันสังคมจังหวัด/ สำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่หรือยื่นขอรับทางไปรษณีย์โดยมีหลักฐานครบถ้วน (กรณีผู้ประกันตนยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตรสำหรับบุตร 2 คน ในคราวเดียวกันสามารถใช้แบบคำขอ ๑ ชุดเดียวกันได้)

2. เจ้าหน้าที่ตรวจหลักฐานและพิจารณาอนุมัติ

3. สำนักงานประกันสังคมมีหนังสือแจ้งผลการพิจารณา

4. พิจารณาส่งจ่าย

- จ่ายเป็นรายเดือนโดยโอนเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารประเภทออมทรัพย์ของ

ผู้ขอรับประโยชน์ทดแทน

ประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ

เงื่อนไขและประโยชน์ทดแทน

เงื่อนไขการเกิดสิทธิกรณีบำนาญชราภาพ

1. จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 180 เดือน ไม่ว่าระยะเวลา 180 เดือนจะติดต่อกันหรือไม่ก็ตาม

2. มีอายุครบ 55 ปีบริบูรณ์

3. ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง

เงื่อนไขการเกิดสิทธิกรณีบำนาญชราภาพ

1. จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 180 เดือน

2. ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง

3. มีอายุครบ 55 ปีบริบูรณ์ หรือเป็นผู้ทุพพลภาพ หรือถึงแก่ความตาย

ประโยชน์ทดแทนกรณีบำนาญชราภาพ

1. กรณีจ่ายเงินสมทบมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 180 เดือน มีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพ เป็นรายเดือนในอัตราร้อยละ 15 ของค่าจ้างเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้ายที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงิน สมทบก่อนความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง
2. กรณีที่มีการจ่ายเงินสมทบเกิน 180 เดือน ให้ปรับเพิ่มอัตราบำนาญชราภาพตามข้อ 1 ขึ้นอีกในอัตราร้อยละ 1 ต่อระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบทุก 12 เดือน สำหรับระยะเวลาที่จ่ายเงิน สมทบเกินกว่า 180 เดือน

ประโยชน์ทดแทนกรณีบำเหน็จชราภาพ

1. กรณีที่มีการจ่ายเงินสมทบต่ำกว่า 12 เดือน ให้จ่ายเงินบำเหน็จชราภาพ มีจำนวน เท่ากับจำนวนเงินสมทบที่ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบ เพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณี สงเคราะห์บุตรและกรณีชราภาพ
2. กรณีที่มีการจ่ายเงินสมทบตั้งแต่ 12 เดือนขึ้นไป ให้จ่ายเงินบำเหน็จชราภาพ มีจำนวน เท่ากับจำนวนเงินสมทบที่ผู้ประกันตนและนายจ้างจ่ายเงินสมทบ เพื่อการจ่ายประโยชน์ ทดแทน ในกรณีสงเคราะห์บุตรและกรณีชราภาพ พร้อมผลประโยชน์ตอบแทน ตามที่สำนักงาน ประกันสังคมประกาศกำหนด
3. กรณีผู้รับเงินบำนาญชราภาพถึงแก่ความตายภายใน 60 เดือน นับแต่เดือนที่มีสิทธิ ได้รับเงินบำนาญชราภาพให้จ่ายเงินบำเหน็จชราภาพจำนวน 10 เท่าของเงินบำนาญชราภาพราย เดือนที่ได้รับคราวสุดท้ายก่อนถึงแก่ความตาย

กำหนดเวลาการยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทน

ผู้ประกันตนหรือผู้มีสิทธิจะต้องยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนภายใน 1 ปี นับแต่วันที่มี สิทธิขอรับประโยชน์ทดแทน

หลักฐานที่ต้องใช้เพื่อขอรับประโยชน์ทดแทน

การยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทน

แบบที่ใช้ แบบคำขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ (สปส.2-01)

สถานที่ยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทน

สำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่ หรือจังหวัด ที่ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบหรือประจำ ทำงานอยู่

ขั้นตอนในการยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ

1. ผู้ประกันตนหรือผู้มีสิทธิต้องกรอกแบบฟอร์ม สปส. 2-01 พร้อมลงลายมือชื่อ และ นำมาขึ้นด้วยตนเอง หรือให้ผู้อื่นมาขึ้นที่สำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่หรือจังหวัดที่ผู้ประกันตน

จ่ายเงินสมทบ หรือทำงานประจำอยู่ หรือยื่นขอรับทางไปรษณีย์พร้อมหลักฐานให้ครบถ้วน

2. เจ้าหน้าที่ตรวจสอบหลักฐานและประมวลข้อเท็จจริง
3. สำนักงานประกันสังคมมีหนังสือแจ้งผลการพิจารณา
4. การพิจารณาสั่งจ่าย

- เงินสดหรือเช็ค โดยผู้ประกันตนหรือผู้มีสิทธิมารับเอง หรือมอบฉันทะให้บุคคลอื่น

มารับแทน

- ธนาคารให้ผู้ประกันตน หรือผู้มีสิทธิ
- โอนเข้าบัญชีธนาคารกรุงไทยสาขาต่าง ๆ ตามบัญชีที่ผู้ประกันตนหรือผู้มีสิทธิ

แสดงความจำนงไว้ หรือธนาคารกรุงศรีอยุธยา (เฉพาะในเขตกรุงเทพ)

หลักฐานที่ต้องใช้เพื่อขอรับประโยชน์ทดแทน

- แบบคำขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ (สปส. 2-01)
- สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
- สำเนาบัตรประกันสังคม
- สำเนาทะเบียนบ้านของผู้ประกันตนและของทายาทผู้มีสิทธิ (กรณีผู้รับประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพถึงแก่ความตาย)
- ใบมรณบัตรพร้อมสำเนา (กรณีผู้รับประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพถึงแก่ความตาย)
- สำเนาสมุดบัญชีเงินฝากธนาคารหน้าแรก ซึ่งมีชื่อและเลขที่บัญชี (กรณีขอรับเงินทาง

ธนาคาร) โดยระบุชื่อธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) หรือธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)

ขั้นตอนการขอรับประโยชน์ทดแทน

หลักเกณฑ์ที่จะทำให้ท่านมีสิทธิ คือ

1. ผู้ประกันตน/ ทายาทผู้มีสิทธิ ต้องกรอกแบบ สปส. 2-01 พร้อมลงลายมือชื่อ และนำมาขึ้นที่สำนักงานประกันสังคมจังหวัด/ สำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่ หรือยื่นขอรับทางไปรษณีย์โดยมีหลักฐานครบถ้วน

2. เจ้าหน้าที่ตรวจสอบหลักฐานและพิจารณา
3. สำนักงานประกันสังคมมีหนังสือแจ้งผลการพิจารณา
4. พิจารณาสั่งจ่าย

- เงินสด/ เช็ค (ผู้ประกันตน/ ผู้มีสิทธิมารับด้วยตนเองหรือมอบอำนาจให้

บุคคลอื่นมารับแทน)

- ส่งธนาคารให้ผู้ประกันตน
- โอนเข้าบัญชีธนาคารตามบัญชีของผู้ขอรับประโยชน์ทดแทน

หมายเหตุ : เงินบำนาญชราภาพ จ่ายเป็นรายเดือน/ เงินบำเหน็จชราภาพ จ่ายครั้งเดียว
วิธีการคำนวณประโยชน์ทดแทน

1. ประโยชน์ทดแทนกรณีบำเหน็จชราภาพ (สำหรับผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบกรณี
สงเคราะห์บุตร และชราภาพไม่ถึง 180 เดือน)

1.1 กรณีที่จ่ายเงินสมทบกรณีสงเคราะห์บุตร และชราภาพ ไม่ถึง 12 เดือน จะได้รับ
เงินบำเหน็จชราภาพมีจำนวนเท่ากับจำนวนเงินสมทบที่ผู้ประกันตนจ่ายสมทบ

ตัวอย่าง ผู้ประกันตนได้รับค่าจ้างเดือนละ 10,000 บาท ถูกหักเงินสมทบ 5% ของค่าจ้างเท่ากับ
เดือนละ 500 บาท โดยแยกเป็นกรณีเจ็บป่วย คลอดบุตร ทูพพลภาพ ตาย 1.5% = 150 บาท กรณี
ว่างงาน 0.50% = 50 บาท และกรณีสงเคราะห์บุตรและชราภาพ 3% = 300 บาท

ผู้ประกันตนอายุ 55 ปี และสิ้นสุดสภาพการเป็นลูกจ้าง ขณะส่งเงินสมทบได้ 10 เดือน
ประโยชน์ทดแทนกรณีบำเหน็จชราภาพจะได้รับ $300 \times 10 = 3,000$ บาท

2. กรณีที่จ่ายเงินสมทบกรณีสงเคราะห์บุตร และชราภาพ ตั้งแต่ 12 เดือนขึ้นไป จะได้รับ
เงินบำเหน็จชราภาพมีจำนวนเท่ากับจำนวนเงินสมทบ ที่ผู้ประกันตนและนายจ้างนำส่งพร้อม
ผลประโยชน์ตอบแทน ตามที่สำนักงานประกันสังคมประกาศกำหนด

ตัวอย่าง ผู้ประกันตนอายุครบ 55 ปี สิ้นสุดสภาพการเป็นลูกจ้างวันที่ 1 มิถุนายน 2547 ยื่นคำ
ขอรับประโยชน์ทดแทน ในวันที่ 10 ธันวาคม 2547 เจ้าหน้าที่วินิจฉัยในวันเดียวกัน โดยมีรายการ
นำส่งเงินสมทบ กรณีสงเคราะห์บุตรและชราภาพของผู้ประกันตน ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนเงินสมทบ

ปี	จำนวนเงินสมทบ		
	นายจ้าง	ผู้ประกันตน	รวม
2542	850	850	1,700
2543	1,550	1,550	3,100
2544	2,300	2,300	4,600
2545	3,200	3,200	6,400
2546	4,100	4,100	8,200
2547	2,800	2,800	5,600
รวม	14,800	14,800	29,600

ตารางที่ 2 วิธีคำนวณผลประโยชน์ตอบแทน

ปี	เงินสมทบ	เงินสมทบสะสม x อัตรา	ผลประโยชน์ตอบแทน
2542	1,700	$1,700 \times 2.4\%$	$= 40.80$
2543	3,100	$(1,700 + 3,100 = 4,800) \times 3.7\%$	$= 177.60$
2544	4,600	$(4,800 + 4,600 = 9,400) \times 4.2\%$	$= 394.80$
2545	6,400	$(9,400 + 6,400 = 15,800) \times 4.3\%$	$= 679.40$
2546	8,200	$(15,800 + 8,200 = 24,000) \times 6.5\%$	$= 1,560.00$
2547	5,600	$(24,000 + 5,600 = 29,600) \times 6.5\% \times 11/12$	$= 1,763.66$
รวม			4,616.26

เงินบำนาญชราภาพและผลประโยชน์ตอบแทนที่ผู้ประกันตนจะได้รับ คือ $29,600 + 4,616.26 = 34,216.26$ บาท

3. ประโยชน์ทดแทนกรณีบำนาญชราภาพ (สำหรับผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบกรณีสงเคราะห์บุตร และชราภาพ มาแล้วไม่น้อยกว่า 180 เดือน ครบอายุ 55 ปี และความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลงจะได้รับเงินบำนาญชราภาพ ในอัตราร้อยละ 20 ของค่าจ้างเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย)

ตัวอย่าง สมมติผู้ประกันตนได้รับค่าจ้างเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย = 13,000 บาท

20% ของค่าจ้างเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย $= 20 \times 13,000 / 100 = 2,600$

ผู้ประกันตนจะได้รับเงินบำนาญชราภาพเดือนละ 2,600 บาท ไปจนตลอดชีวิต

การหาค่าเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย คือ นำค่าจ้าง 60 เดือนสุดท้าย รวมกันแล้วหารด้วย 60

$$\text{ค่าจ้างเฉลี่ย} = \frac{\text{ผลรวมของค่าจ้าง 60 เดือน}}{\text{จำนวนเดือน (60 เดือน)}}$$

กรณีที่จ่ายเงินสมทบเกิน 180 เดือน ให้ปรับเพิ่มอัตราเงินบำนาญชราภาพขึ้นอีกในอัตราร้อยละ 1 ต่อระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบครบทุก 12 เดือน สำหรับระยะเวลาที่จ่ายเงินสมทบเกิน 180 เดือน เช่น จ่ายเงินสมทบมาได้ 193 เดือน จะได้รับเงินบำนาญชราภาพในอัตรา 16% ของค่าจ้างเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย เป็นต้น

ประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงาน ยกเว้นผู้ประกันตนตามมาตรา 39

หลักเกณฑ์และสิทธิประโยชน์

หลักเกณฑ์ที่จะทำให้ท่านมีสิทธิ คือ

จ่ายเงินสมทบในส่วนของกรณีว่างงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 6 เดือน ภายในระยะเวลา 15 เดือนก่อนการว่างงาน

เงื่อนไขการเกิดสิทธิ

1. ต้องขึ้นทะเบียนผู้ว่างงานที่สำนักงานจัดหางานของรัฐ
2. มีความสามารถในการทำงาน และพร้อมที่จะทำงานที่เหมาะสมตามที่จัดหาให้
3. ต้องไม่ปฏิเสธการฝึกงาน
4. ต้องรายงานต่อเจ้าหน้าที่สำนักงานจัดหางาน ไม่น้อยกว่าเดือนละ 1 ครั้ง
5. ผู้ที่ว่างงานต้องไม่ถูกเลิกจ้างเนื่องจากกรณี
 - ทูจริตต่อหน้าที่
 - กระทำผิดอาญาโดยเจตนาแก่นายจ้าง
 - จงใจทำให้นายจ้างได้รับความเสียหาย
 - ฝ่าฝืนข้อบังคับ หรือระเบียบเกี่ยวกับการทำงาน หรือคำสั่งอันชอบด้วย

กฎหมายในกรณีร้ายแรง

- ละทิ้งหน้าที่เป็นเวลา 7 วันทำงานติดต่อกัน โดยไม่มีเหตุอันควร
- ประมาทเลินเล่อเป็นเหตุให้นายจ้างได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง
- ได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษา

6. ต้องมิใช่ผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ

7. มีสิทธิรับประโยชน์ทดแทนเริ่มตั้งแต่วันที่ 8 นับแต่วันว่างงานจากการทำงานกับนายจ้างรายสุดท้าย

8. ไม่เป็นผู้ประกันตนโดยสมัครใจตามมาตรา 39

สิทธิที่ท่านจะได้รับประโยชน์ทดแทน

กรณีถูกเลิกจ้าง ได้รับเงินทดแทนระหว่างการว่างงานปีละไม่เกิน 180 วัน ในอัตรา ร้อยละ 50 ของค่าจ้างกรณีลาออกจากงาน

กรณีสมัครใจลาออก ได้รับเงินทดแทนระหว่างการว่างงานปีละไม่เกิน 90 วัน ในอัตรา ร้อยละ 30 ของ ค่าจ้าง หากใน 1 ปีปฏิทินมีการยื่นขอรับเงินทดแทนระหว่างการว่างงานเกินกว่า 1 ครั้ง ให้นับระยะเวลาการรับเงินทดแทนระหว่างการว่างงานรวมกันไม่เกิน 180 วัน เงินทดแทนการขาดรายได้จะจ่ายเป็นงวดเดือน โดยโอนเงินผ่านบัญชีธนาคารตามที่ผู้ประกันตนแจ้ง

หลักฐานที่ต้องใช้ในการยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทน

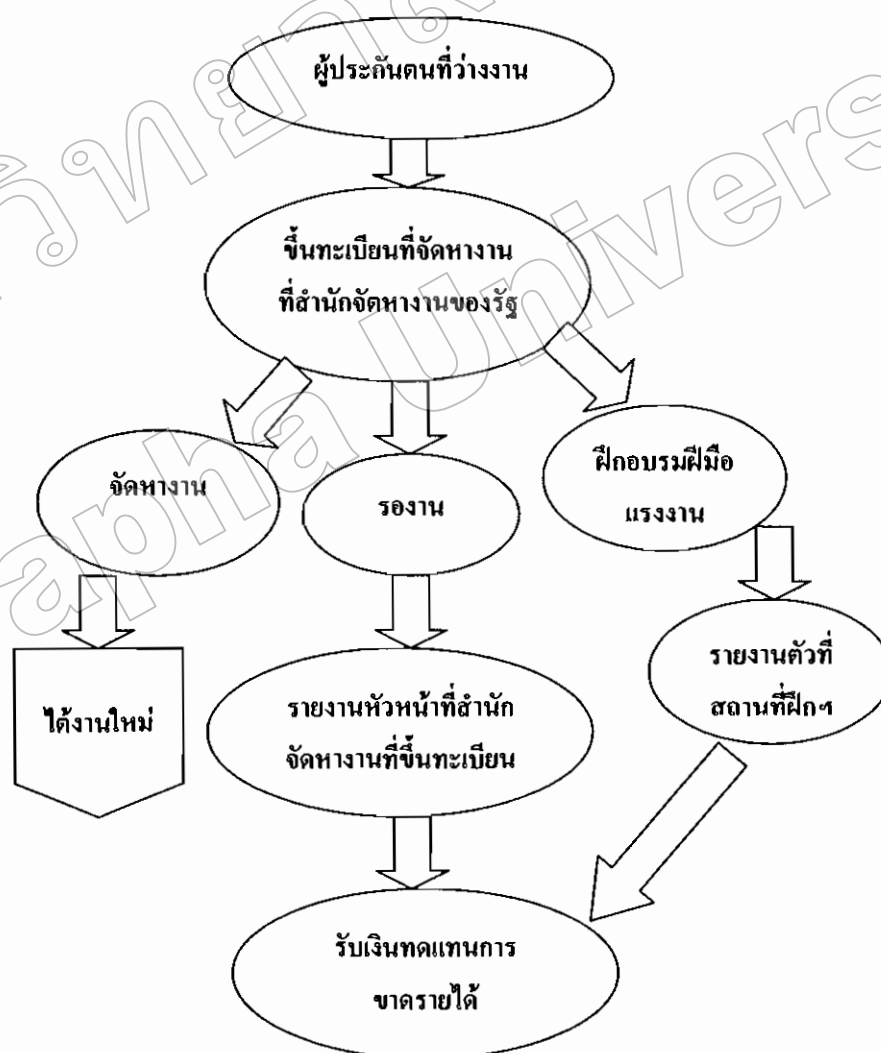
- แบบคำขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน (สปส. 2-01/7)
- บัตรประจำตัวประชาชน และ รูปถ่ายขนาด 1 นิ้ว 1 ใบ
- หนังสือรับรองการออกจากงานหรือสำเนาแบบแจ้งการลาออกจากงานของ

ผู้ประกันตนออกจากงานของผู้ประกันตน (สปส. 6 -09)

- หนังสือหรือคำสั่งของนายจ้างให้ออกจากงาน (ถ้ามี)
- สำเนาสมุดบัญชีเงินฝากธนาคารประเภทออมทรัพย์หน้าแรกซึ่งมีชื่อและเลขที่บัญชี

ของผู้ประกันตน

ขั้นตอนและวิธีการขอรับประโยชน์ทดแทน

ภาพที่ 6 ขั้นตอนและวิธีการขอรับประโยชน์ทดแทน

ขั้นตอนและวิธีการขอรับประโยชน์ทดแทน

1. ต้องไปขึ้นทะเบียนผู้ว่างงานที่สำนักจัดหางาน กรมการจัดหางาน
2. กรอกแบบฟอร์มใบขึ้นทะเบียนผู้ประกันตนกรณีว่างงาน พร้อมด้วยหลักฐานดังนี้
 - บัตรประชาชน
 - รูปถ่าย 1 นิ้ว 1 ใบ
3. กรอกแบบคำขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน พร้อมด้วยหลักฐานดังนี้
 - หนังสือรับรองการออกจากงาน หรือสำเนาแบบแจ้งการออกจากงาน (สปส 6-09)

หรือ

- หนังสือหรือคำสั่งของนายจ้างที่ให้ออกจากงาน
 - สำเนาสมุดบัญชีเงินฝากธนาคารประเภทออมทรัพย์หน้าแรกที่มีชื่อและเลขที่บัญชี
4. เจ้าหน้าที่สำนักจัดหางานทำการสัมภาษณ์/ตรวจสอบคุณสมบัติและประวัติการทำงาน

ทำงาน

5. เจ้าหน้าที่สำนักจัดหางานทำการเลือกตำแหน่งงานว่างให้เลือก 3 แห่ง ให้ผู้ประกันตนกรณีว่างงานได้พิจารณา

6. หากยังไม่มีงานที่เหมาะสม เจ้าหน้าที่สำนักจัดหางานจะประสานงานส่งฝึกอบรมแรงงานตามความจำเป็น

7. เจ้าหน้าที่จะทำการบันทึกสถานะผู้ประกันตนกรณีว่างงานเข้าสู่ฐานข้อมูลกลาง

8. เจ้าหน้าที่สำนักงานประกันสังคมดึงข้อมูลผู้ประกันตนกรณีว่างงานขึ้นมาวินิจฉัยตาม

เงื่อนไขการเกิดสิทธิ

9. เมื่อคุณสมบัติครบถ้วน สำนักงานประกันสังคมทำการโอนเงินทดแทนการขาดรายได้ตามสิทธิให้ผู้ประกันตน ผ่านทางบัญชีธนาคาร

10. หากผู้ขอรับประโยชน์ทดแทนไม่พอใจคำสั่งจ่ายประโยชน์ทดแทน สามารถยื่นอุทธรณ์ได้ ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

สรุปได้ว่า ประเทศไทยมีการประกันสังคมตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2533 โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2533 และปัจจุบันได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2537 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2538 เป็นต้นไป โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประชาชนผู้มีรายได้แต่ละคนได้มีส่วนช่วยเหลือตนเองหรือครอบครัว โดยร่วมกันเสี่ยงภัยหรือช่วยเหลือบำบัดทุกข์ยากเดือดร้อนซึ่งกันและกัน ระหว่างผู้มีรายการได้ในสังคมด้วยการออกเงินสมทบเข้ากองทุนกลางเรียกว่า กองทุนประกันสังคม โดยมีนายจ้าง ลูกจ้าง และรัฐบาล ร่วมออกเงิน

สมทบเข้ากองทุนนี้ กองทุนจะจ่ายประโยชน์ทดแทนให้แก่ผู้ส่งเงินสมทบเพื่อบรรเทาความทุกข์หรือความเดือนร้อน 7 กรณีด้วยกัน คือ ประโยชน์ทดแทนกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยอันมิใช่เนื่องจากการทำงาน ประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตร ประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพ ประโยชน์ทดแทนในกรณีตาย ประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตร ประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ ประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงาน โดยผู้ประกันตนจะได้รับสิทธิเมื่อจ่ายเงินสมทบประกันสังคมแล้ว 3 เดือน และจะได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ เมื่อจ่ายเงินสมทบแล้วไม่น้อยกว่า 180 เดือน โดยสามารถไปรับประโยชน์ทดแทนด้วยตนเองที่สำนักงานประกันสังคมหรือผ่านทางฝ่ายบุคคลของหน่วยงานก็ได้

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือการ์ตูน

หนังสือการ์ตูนเป็นเทคโนโลยีการศึกษาประเภทหนึ่งที่ต้องการสื่อความหมายจากนามธรรมเป็นรูปธรรมด้วยวัสดุกราฟิกลายเส้นภาพการ์ตูน ซึ่งถ้านำเสนอผ่านหนังสือซึ่งเป็นสื่อสิ่งพิมพ์สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ที่ใครก็สามารถอ่านได้ ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอภาพการ์ตูนผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ เรื่อง ประโยชน์ทดแทน ซึ่งเป็นกฎหมายที่ผู้ประกันตนต้องเข้าใจ โดยเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือการ์ตูนมีดังนี้

ความหมายของหนังสือการ์ตูน

“การ์ตูน” เป็นคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ ความหมายของการ์ตูนจากแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ เช่น Webster’s Twentieth Century Dictionary, Encyclopedia Britannica และ Encyclopedia Americana สรุปความหมายไว้ว่า “การ์ตูน” มาจากคำว่า “Cartoon” ซึ่งต้นกำเนิดมาจากภาษาละตินว่า “Charta” และแตกแขนงออกเป็นภาษาฝรั่งเศสว่า “Carton” และภาษาอิตาลีว่า “Cartone” หมายถึง ภาพวาดบนกระดาษแข็งที่เป็นภาพล้อเลียน วาดอยู่ในกรอบแสดงเหตุการณ์ที่เข้าใจง่าย ชัดเจน มีคำบรรยายสั้น ๆ ส่วนใหญ่ภาพจะแสดงความคิดเสียดสี เปรียบเปรย ล้อเลียน อาทิ ปกริยาบางอย่างของบุคคลหรือเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความรู้สึกขำขันและดูมีชีวิตชีวาน่าสนใจ (จินตนา ไบกาซูยี, 2534, หน้า 57)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2525 ได้ให้ความหมายว่า “การ์ตูน” คือ ภาพล้อ ภาพตลก บางทีเขียนเป็นภาพบุคคล บางทีเขียนเป็นภาพแสดงเหตุการณ์ที่ผู้เขียนตั้งใจล้อเลียน จะได้ความรู้สึกขบขัน บางทีก็เขียนติดต่อกันเป็นเรื่องยาว

อนเนก รัตนปิยะภากรณ์ (2534, หน้า 23-49) ได้กล่าวไว้ว่าการ์ตูน หมายถึง ภาพวาดที่วาดขึ้นอย่างง่าย ๆ ไม่เหมือนของจริง ภาพตลกหรือภาพล้อเลียนก็ได้ และได้ให้ความหมายของหนังสือการ์ตูนเรื่องว่า เป็นหนังสือที่มีภาพการ์ตูน มีข้อความบรรยายคำพูดของการ์ตูน บรรจุอยู่ใน

กรอบภาพ กรอบภาพแต่ละภาพนั้นสัมพันธ์ต่อเนื่องกันเป็นเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบ ภายในกรอบภาพหนึ่ง ๆ จะประกอบไปด้วยภาพการ์ตูน ภาพฉาก คำบรรยาย คำพูด อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทั้งหมดที่กล่าวมา

ภูวดล สุวรรณดี (2538, หน้า 50) ได้ให้ความหมายการ์ตูน คือ ภาพวาดง่าย ๆ ที่มีลักษณะบุค ๆ เบี้ยว ๆ ไม่เหมือนจริง หรือเกินความจริงหรือน้อยกว่าความจริง มีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงออกให้เกิดความตลกขบขัน ล้อเลียน เสียดสี หรือเหน็บแนมบุคคลหรือเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2545, หน้า 134–135) ได้กล่าวว่า การ์ตูนมีความหมายดังนี้

1. เป็นภาพชวนขันแท้ ๆ แต่เพียงอย่างเดียว เดิมใช้เป็นภาพแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมืองแบบเดียวกับบทนำของหนังสือพิมพ์ ตัวละครเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงทางการเมือง
2. เป็นภาพที่คิดจากความจริง น้อยกว่าความจริง หรือเกินความจริง
3. เป็นภาพที่มีจุดมุ่งหมายในการล้อเลียนหรือให้เกิดอารมณ์ขัน หรือประชดประชันในกรณีใดกรณีหนึ่ง
4. เป็นภาพที่ยึดหลักเกณฑ์ของความจริงอยู่บ้าง แม้จะเป็นหลักเกณฑ์ที่อยู่ในขอบเขตกว้างขวางก็ตาม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, หน้า 116) ได้ให้ความหมายว่า การ์ตูน คือ ภาพล้อ ภาพตลก บางทีเขียนเป็นภาพบุคคล บางทีเขียนเป็นภาพแสดงเหตุการณ์ที่ผู้เขียนตั้งใจล้อเลียน จะได้รับความรู้สึกลบขัน บางทีก็เขียนติดต่อกันเป็นเรื่องราว

พจนานุกรมเว็บสเตอร์ (Websters's new twentieth century dictionary, 1980, p. 278 อ้างถึงใน จำลอง ศรีประสาธน์, 2531) ได้ให้ความหมายการ์ตูนไว้ว่า การ์ตูนเป็นภาพแสดงความคิดที่ต้องการเสียดสี เปรียบเปรย ล้อเลียน อากัปกริยา บางอย่างของบุคคล สัตว์ หรือสถานการณ์ให้ผู้ดูเกิดความรู้สึกลบขันมีชีวิตชีวาชวนให้สนใจ

วิททิช และชัลเลอร์ (Wittich & Schuller, 1967, p. 126 อ้างถึงใน จำลอง ศรีประสาธน์, 2531) ได้อธิบายความหมายของการ์ตูนไว้ว่า เป็นการจำลองความคิดของบุคคลหรือมาจากสถานการณ์ที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคลทั่วไป ทำให้เข้าใจความคิดเห็นเรื่องราวต่าง ๆ ในขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดความรู้สึกลบขันไปด้วย

สารานุกรมอเมริกัน (The Encyclopedia Americana, 1994, p. 728 อ้างถึงใน จำลอง ศรีประสาธน์, 2531) ได้ให้ความหมายของ การ์ตูนไว้ว่า การ์ตูนเป็นภาพวาดตัวแทนหรือสัญลักษณ์ แนวความคิดของบุคคลหรือเหตุการณ์ ล้อเลียน แสดงความหลักแหลม หรือมุขตลก

สรุปได้ว่า การ์ตูน หมายถึง ภาพวาด ลายเส้นต่าง ๆ ที่สามารถสื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจแนวคิด เรื่องราว และเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว และภาพที่เขียนนั้นส่วนมากมักจะ เป็นภาพที่เกินความเป็นจริง ทำให้ผู้ดูเกิดอารมณ์ขัน สนุกสนาน และเข้าใจความหมายเรื่องราวได้ ดีกว่าการใช้ภาษาเพียงอย่างเดียว

ประเภทของการ์ตูน

ภูวคณ สุวรรณดี (2538, หน้า 50) ได้แบ่งประเภทของการ์ตูนไว้ 5 ประเภท ดังนี้

1. การ์ตูนการเมือง (Political Cartoons) เป็นการ์ตูนที่มุ่งเน้น เสียดสี ประชดประชัน บุคคลหรือเหตุการณ์ทางการเมือง เพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความคิดเห็นใหม่ ๆ ลักษณะของการ์ตูน ชนิดนี้อาจมีคำบรรยายหรือไม่ก็ได้ หรืออาจมีช่องเดียวหรือหลายช่องก็ได้

2. การ์ตูนขำขัน (Gag Cartoons) การ์ตูนที่เน้นความขบขันเป็นหลัก อาจเสนอภาพใน ช่องเดียวหรือหลายช่อง จะมีคำบรรยายหรือไม่ก็ได้ ปกติมุขตลกของการ์ตูนชนิดนี้จะหยิบมาจาก เหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน ปัจจุบันการ์ตูนชนิดนี้กำลังได้รับความนิยมมากในสังคมไทย ตัวอย่าง ที่เห็นได้ชัด คือ การ์ตูนขำขันหัวเราะ

3. การ์ตูนเรื่องยาว (Comics or Serial Cartoon) การ์ตูนที่นำเสนอเป็นเรื่องราวที่มีความ ต่อเนื่องกันจนจบ มีคำบรรยายหรือบทสนทนาภาพในภาพ การ์ตูนชนิดนี้ปรากฏอยู่ในนิตยสาร และหนังสือพิมพ์ เรียกว่า Comics Strips แต่ถ้านำมาพิมพ์รวมเล่มเรียกว่า Comics Books เช่น การ์ตูนของญี่ปุ่นและฝรั่ง ส่วนการ์ตูนไทยที่นำเอาวรรณคดี นิยายพื้นบ้าน เรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ มา พิมพ์ขายรวมทั้งการ์ตูนเล่มละบาท ก็จัดอยู่ในการ์ตูนประเภทนี้เช่นกัน ซึ่งจุลศักดิ์ อมรเวช หรือ จุก เบี้ยวสกุล นักเขียนการ์ตูนชื่อดังในอดีต ได้รวมเรียกการ์ตูนไทยเหล่านี้ว่า “นิยายภาพ”

4. การ์ตูนประกอบเรื่อง (Illustrated Cartoons) เป็นการ์ตูนที่ใช้ประกอบกับข้อเขียน อื่น ๆ ประกอบโฆษณาเพื่อขยายความหรือเป็นการ์ตูนประกอบการศึกษา การ์ตูนชนิดนี้มักเป็น ตัว การ์ตูนโดด ๆ ไม่มีเรื่องราวในตัวเอง

5. การ์ตูนมีชีวิต (Animated Cartoons) เป็นการ์ตูนที่มนุษย์ใส่ชีวิตให้มีการเคลื่อนไหว ได้ มีการลำดับภาพและเรื่องราวอย่างต่อเนื่องคล้ายกับภาพยนตร์เพียงแต่ตัวละครเป็นการ์ตูน ปัจจุบันหนังการ์ตูนแพร่หลายออกไปอีกหลายสื่อ ทั้งหนังการ์ตูนทีวี หนังการ์ตูนโฆษณา วิดีโอ การ์ตูน หรือใช้แสดงประกอบกับนักแสดงที่เป็นคนในภาพยนตร์ ตัวอย่างหนังการ์ตูนที่ฉายใน เมืองไทย เช่น สดสาคร โคเรมอน โลอ้อน กิง เซลเลอร์มูน เป็นต้น

จินตนา ไบกาซูยี (2534, หน้า 223 – 224) ได้แบ่งการ์ตูนออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. การ์ตูนรูปสัตว์ เป็นภาพวาดสัตว์ต่าง ๆ แต่บุคลิกลักษณะท่าทางเหมือนคน
2. การ์ตูนแบบยุโรป คือ ภาพวาดที่พยายามวาดรูปสัตว์ให้เหมือนคนและคนให้เหมือนสัตว์
3. การ์ตูนสมัยใหม่ คือ ภาพวาดที่เขียนให้วิกลจริตออกไป ดูไม่ออกว่าเหมือนคนหรือสัตว์ แต่ผู้รู้ว่าเป็นการ์ตูน
4. การ์ตูนแบบอเมริกา คือ ภาพวาดการ์ตูนสัตว์ที่ใส่บุคลิก อุปนิสัย ท่าทาง และพฤติกรรมของคนจริง ๆ เข้าไปจนคนดูยอมรับ โดยเฉพาะตัวพระเอก นางเอก
5. การ์ตูนเรื่องยาวประเภทผจญภัย ซึ่งวาดภาพคล้ายคนจริงแต่ไม่เหมือนคนจริงมากนัก มีเรื่องราว มีคำบรรยาย

ภูวดล สุวรรณดี (2538, หน้า 19 – 20) ได้จำแนกหนังสือการ์ตูนที่ปรากฏตามท้องตลาดทั้งจากหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสาร หรือหนังสือต่าง ๆ ออกเป็น 8 ประเภท ดังนี้

1. นวนิยายทางวิทยาศาสตร์ การ์ตูนประเภทนี้เป็นเรื่องราวของนวนิยายสมัยใหม่ที่ค่อนข้างจะเป็นจริงหรืออิงความจริง ซึ่งเร้าความสนใจทางวิทยาศาสตร์ เนื้อเรื่องมักจะเกี่ยวกับการค้นพบทางวิทยาการยุคใหม่
2. อาชญากรรมและการสืบสวน การ์ตูนประเภทนี้แสดงให้เห็นความโหดเหี้ยมร้ายกาจของเหล่ามิจฉาชีพหรือนักเลงอันธพาล การก่อความสงบสุขของประชาชน และมักจะจบลงด้วยความหายหน้าของเหล่าร้ายโดยความสามารถในการจับกุมของผู้รักษากฎหมาย
3. เรื่องจริง ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่สำคัญของบ้านเมืองหรือโลก เช่น ประวัติการสำรวจ การค้นพบ พฤติกรรมอันห้าวหาญของวีรชนกับความสามารถอันยิ่งใหญ่ทางด้านกีฬา การทหาร การปกครอง การสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น
4. การ์ตูนเกี่ยวกับความรัก การ์ตูนประเภทนี้เหมาะสมกับวัยรุ่นเพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรัก ถึงแม้จะเหมาะสมกับความสนใจของวัยรุ่นแต่ก็มีการ์ตูนประเภทนี้ออกมาน้อยมาก เพราะวัยรุ่นส่วนใหญ่จะหันความสนใจไปหาพวกนวนิยาย ภาพยนตร์และการจัดงานรื่นเริง
5. อมตะสารคดีสั้น เป็นการ์ตูนประเภทเชิงวรรณคดีหรือวรรณกรรมของชาติ ซึ่งการ์ตูนประเภทนี้เด็ก ๆ มักไม่ค่อยสนใจหรืออ่านไม่ค่อยเข้าใจ นอกจากจะมีเรื่องเร้าใจให้สนใจอ่าน
6. เรื่องเกี่ยวกับสัตว์ เป็นการ์ตูนเหมาะสมสำหรับเด็กเล็ก เป็นเรื่องที่ก่อให้เกิดความรู้สึกนึกคิด ในเชิงตลกขบขันประกอบการสอน ให้เด็กมีความรักใคร่เอ็นดูและเมตตา กรุณาต่อสัตว์

7. เรื่องเกี่ยวกับผจญภัยและตะวันตก ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของอารยะธรรมตะวันตกสมัยโบราณ เช่น เรื่องของอัศวินดาบอย เรื่องราวเกี่ยวกับการผจญภัยในป่า การต่อสู้กับสัตว์ป่า การผจญภัยในห้วงอวกาศ มนุษย์กายสิทธิ์กับอิทธิฤทธิ์ เป็นต้น

8. หนังสือการ์ตูนเชิงสารสนเทศ เป็นหนังสือการ์ตูนที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ เป็นหนังสืออ่านประกอบที่ให้ข้อคิดความรู้เชิงวิชาการ อันเป็นการอธิบายเรื่องยาก ๆ ให้เข้าใจ โดยการอาศัยภาพการ์ตูน เช่น เรื่องพลังปรมาณูเพื่อสันติ เป็นต้น

สารานุกรมเวิลด์บุ๊ก (The World Book Encyclopedia, 1993, p. 216) แบ่งประเภทของการ์ตูน ออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. การ์ตูนล้อสังคม (Gag Cartoon) พบเห็นได้มากในหนังสือพิมพ์รายวันและนิตยสารที่ออกอย่างสม่ำเสมอ โดยมีเนื้อหาที่หยิกขมมาจากสภาพสังคมที่เกิดขึ้นในระบะนั้น

"WAH, I AMN'T THE TOOTH FAIRY. I'M THE BOOGER FAIRY. AND I OWE YOU A LOT OF MONEY!!"

ภาพที่ 7 การ์ตูนล้อสังคม (Ryan, 2010)

2. การ์ตูนการเมือง (Political and Editorial Cartoons) เนื้อหาของภาพเกิดจากข่าว และเหตุการณ์ด้านการเมืองที่เกิดขึ้นในยุคนั้น โดยมีจุดมุ่งหมายกระตุ้นผู้อ่าน

ภาพที่ 8 การ์ตูนการเมือง (Frequetz, 2010)

3. การ์ตูนโฆษณา (Commercial Cartoons) มีวัตถุประสงค์เพื่อการโฆษณาชวนเชื่อในสินค้าหรือสิ่งที่โฆษณานั้น

ภาพที่ 9 การ์ตูนโฆษณา (Parisi, 2010)

4. การ์ตูนล้อเลียน (Caricature Cartoons) เป็นภาพล้อเลียนบุคคลให้ดูตลกขบขัน โดยวาดบุคคลให้ดูเกินจริง

ภาพที่ 10 การ์ตูนล้อเลียน (Marsden, 2010)

5. การ์ตูนเรื่องยาว (Comic Strip Cartoons) เป็นการดูประกอบการบรรยายเรื่องราวที่มีเนื้อหาตั้งแต่ต้นจนจบ แบบต่อเนื่องสัมพันธ์กัน โดยแบ่งเป็นตอน ๆ ละ 4-5 กรอบ

ภาพที่ 11 การ์ตูนเรื่องยาว (Marsden, 2010)

6. ภาพยนตร์การ์ตูน (Animated Cartoons) คือ ภาพวาดการ์ตูนบนแผ่นฟิล์มที่มีความเคลื่อนไหว เป็นเรื่องราวภาพยนตร์ขึ้นมา

ภาพที่ 12 ภาพยนตร์การ์ตูน (W3 Downloads, 2010)

นอกจากนี้ประเภทของการ์ตูนนั้นประกอบด้วย (กรณีการ เดชบุญ, 2553)

1. การ์ตูนธรรมดา (Cartoon) ได้แก่ ภาพวาดสัญลักษณ์หรือภาพล้อเลียนเสียดสีบุคคลสถานที่ สิ่งของหรือเรื่องราวที่น่าสนใจทั่วไป

2. การ์ตูนเรื่อง (Comic Strips) หมายถึง การ์ตูนธรรมดาหลาย ๆ ภาพ ซึ่งจัดลำดับเรื่องราวให้สัมพันธ์ต่อเนื่องกันไปเป็นเรื่องราวอย่างสมบูรณ์

การ์ตูนเรื่องแบ่งตามวิธีการนำเสนอออกเป็น 3 แบบ คือ

1. การ์ตูนเป็นตอน (Comic Strips) คือ การ์ตูนเรื่องที่เสนอออกมาเป็นตอน ๆ ตอนละ 2-5 กรอบ ลงในหนังสือพิมพ์รายวันติดต่อกันไป

ภาพที่ 13 การ์ตูนเป็นตอน (Schulz, 2010)

2. หนังสือการ์ตูน (Comic Book) คือการ์ตูนเรื่องที่มีความยาวพิมพ์เป็นเล่มมีเรื่องราวคล้ายละคร นวนิยาย หรือนิทาน ฯลฯ

ภาพที่ 14 หนังสือการ์ตูน (Wolfman & Ordway, 2010)

3. ภาพยนตร์การ์ตูน (Animated Cartoon) คือภาพยนตร์ที่ถ่ายทำจากภาพการ์ตูนจำนวนมากวาดโดยผู้ดูจะมีความรู้สึกรู้ว่าการ์ตูนในภาพขย่นนั้นมีชีวิตเคลื่อนไหวได้ การสร้างภาพการ์ตูนเป็นเทคนิคที่ยู่ขาก่อช่วงหนึ่ง นักเขียนการ์ตูนจะต้องเขียนภาพจริงถึง 24 ภาพใน 1 วินาที สำหรับการเคลื่อนไหวขย่นจอภาพขย่นเพียงทำทางเดียว

ภาพที่ 15 ภาพขย่นการ์ตูน (W3 Downloads, 2010)

ลักษณะของภาพการ์ตูน

ภาพการ์ตูนนั้นมีอยู่หลายลักษณะด้วยกัน ตั้งแต่ลักษณะง่าย ๆ จนถึงลักษณะที่ซับซ้อนขึ้น นักการศึกษาได้กล่าวถึงลักษณะของการ์ตูนไว้ดังนี้

จำลอง ศรีประสาธน์ (2531, หน้า 10 – 11) กล่าวว่า ภาพการ์ตูนสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การ์ตูนเลียนแบบธรรมชาติ (Natural Cartoon) แบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ
 - 1.1 การ์ตูนรูปสัตว์ รูปสัตว์นี้ยังแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ
 - 1.1.1 การ์ตูนรูปสัตว์กระทำทางเหมือนสัตว์จริง
 - 1.1.2 การ์ตูนรูปสัตว์กระทำทางเหมือนคน เช่น มิกกี้เมาส์ โดนัลด์ ทุฟฟ์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการ์ตูนของวอลท์ ดิสนีย์ หรือโดเรมอนของญี่ปุ่น
 - 1.2 การ์ตูนรูปคน ลักษณะการเขียนจะเลียนแบบคนจริง หรือลดทอนจากของจริง โดยเน้นลักษณะเด่นต่าง ๆ ของคนก็ได้
2. การ์ตูนภาพวิจิตร (Fine Cartoon) หมายถึง ลักษณะการ์ตูนที่มีลวดลายการเขียนสวยงาม ในลักษณะวิจิตรศิลป์ การใช้เส้นตกแต่งลวดลายอย่างประณีตวิจิตรพิสดาร จนอาจถือได้ว่าเป็นงานศิลปะที่มีค่า
3. การ์ตูนภาพกราฟฟิค (Graphic Cartoon) หมายถึง การ์ตูนที่มีลักษณะการเขียนภาพเหมือนกับงานออกแบบ รูปร่างการ์ตูนมักเป็นรูปง่าย ๆ ทางเรขาคณิต เช่น วงกลม สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม วงรี เป็นต้น การระบายสีมักเป็นสีเรียบหรือไล่สีน้ำหนัก มีขอบเขตของการลงสีแน่นอน รูปเส้นขอบชัดเจนในลักษณะเดียวกับงานออกแบบกราฟฟิค
4. การ์ตูน 3 มิติ (Three – Dimension) หมายถึง การสร้างรูปแบบการ์ตูนจากวัสดุต่าง ๆ เช่น ดินน้ำมัน ไม้ พลาสติก เพื่อให้เป็นรูปการ์ตูน 3 มิติก่อนแล้วจึงถ่ายเป็นภาพหรือภาพยนตร์การ์ตูนอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งถ้าถ่ายทำเป็นภาพยนตร์ยังสามารถใช้เทคนิคการถ่ายทำให้หุ่นการ์ตูนนั้นเคลื่อนไหวได้ (Animation) เหมือนมีชีวิตจริง

จะเห็นได้ว่านอกจากการ์ตูนจะมีลักษณะง่าย ๆ และเกินจริงแล้ว การ์ตูนยังมีหลายแบบ เช่น การ์ตูนเลียนแบบธรรมชาติ คือเป็นรูปคนหรือสัตว์ การ์ตูนภาพวิจิตร การ์ตูนภาพกราฟฟิค และการ์ตูน 3 มิติ

ลักษณะของหนังสือการ์ตูนที่ดี

ปัจจุบันหนังสือการ์ตูนเป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อความสนใจของบุคคลหลายกลุ่ม ซึ่ง รัตนา ภาษาฤทธิ์ (2534, หน้า 104) ได้กล่าวว่า หากผู้ผลิตการ์ตูนเห็นแก่ได้ โดยใส่ภาพหรือเนื้อหาที่ไม่

เหมาะสมแก่วัฒนธรรม ศิลธรรมอันดี ย่อมเป็นการใส่ยาพิษให้แก่ผู้อ่าน ในการผลิตหนังสือการ์ตูน ผู้ผลิตจำเป็นต้องคำนึงถึงประโยชน์ โดยมุ่งผลิตหนังสือการ์ตูนที่ดีเพื่อให้ผู้อ่านได้รับความรู้ ความสนุกสนานและมีการสอดแทรกเนื้อหาความรู้ คุณธรรม จริยธรรมเข้าไปกับตัวการ์ตูน

อเนก รัตนปิยะภากรณ์ (2534, หน้า 24-26) ได้กล่าวถึงลักษณะของหนังสือการ์ตูนที่ดี ว่าควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ปกสวยงาม หน้าปกหนังสือการ์ตูนเป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกที่จะดึงดูดความสนใจ การออกแบบปกหนังสือควรมีแนวทางที่แน่นอนว่าต้องการอะไร ภาพและชื่อเสียงบนปก หนังสือควรสัมพันธ์กับเนื้อเรื่องข้างในด้วย
2. ขนาดรูปเล่มได้สัดส่วน ลักษณะรูปเล่มของหนังสือการ์ตูนโดยทั่ว ๆ ไป จะมี 2 แบบ คือ รูปเล่มแนวดิ่งและรูปเล่มแนวนอน ขนาดรูปเล่มของหนังสือก็มีส่วนสำคัญ ควรมีขนาดที่เหมาะสม หยิบอ่านได้สะดวก
3. เนื้อหาที่ให้สิ่งที่ดึงดูดและความสนุกสนานเพลิดเพลิน สอดแทรกเนื้อหาความรู้ที่ถูกต้องสอดคล้องคุณธรรม จริยธรรม ความคิดสร้างสรรค์ พร้อมทั้งความสนุกสนาน และที่สำคัญ เนื้อเรื่องกับภาพควรจะสอดคล้องกับเรื่องราวต่าง ๆ ดำเนินไปอย่างรวดเร็วไม่เยิ่นเย้อ และอย่าพยายามยัดเยียดเนื้อหาวิชาการมาก
4. สำนวนภาษาที่สุภาพเข้าใจง่าย ไม่หยาบคาย และไม่ควรรู้สึกพิสดาร
5. ภาพการ์ตูน เป็นภาพที่วาดขึ้นอย่างง่าย ๆ อาจมีสีสันส่วนงาม หรือเป็นภาพลายเส้นขาวดำก็ได้ ภาพการ์ตูนเป็นภาพที่มีลักษณะเด่นในตัวเอง ภาพการ์ตูนมีหลายแบบหลายลักษณะอาจเป็นภาพที่วาดเกินความจริง ภาพล้อเลียน ภาพดลให้อารมณ์ขัน ภาพการ์ตูนกับคำสนทนาของ ตัวการ์ตูนต้องสอดคล้องสัมพันธ์ และต่อเนื่องกันเป็นเรื่องราว ภาพการ์ตูนในหนังสือหน้าหนึ่งอาจมีหลายภาพ ภาพแต่ละภาพจะมีกรอบภาพ กรอบภาพส่วนใหญ่จะเป็นรูปสี่เหลี่ยม

สรุปหนังสือการ์ตูนที่ดีนั้นต้องมีลักษณะที่มีปกสวยงาม ขนาดรูปเล่มสามารถพกพาได้สะดวก เนื้อหาต้องเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และสอดแทรกความรู้ คุณธรรม สำนวนภาษาที่สุภาพและสื่อความหมายที่เข้าใจง่าย รวมทั้งมีสีสันที่ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน

ขั้นตอนการทำหนังสือการ์ตูน

สำหรับขั้นตอนในการทำหนังสือการ์ตูนนั้น มีขั้นตอน ดังนี้

ทวีศักดิ์ ไชยมาโย (2542, หน้า 46 – 47) ได้สรุปขั้นตอนในการเขียนหนังสือการ์ตูนไว้ดังนี้

1. ศึกษาสาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาจากหลักสูตรตลอดจนแนวการสอน แผนการสอน คู่มือครู และประเมินผลการเรียนรู้

2. ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาหรือจุดประสงค์ต้องการจะพัฒนาของเนื้อหาวิชาตามหลักสูตรที่สอนอยู่ว่าส่วนใดยังมีปัญหาในการเรียนการสอนอยู่

3. ศึกษาตำราเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสือการ์ตูน ลักษณะรูปแบบที่เหมาะสมกับวัย ความสนใจ ความต้องการ ตามหลักจิตวิทยาของเด็กวัยนั้น ๆ

4. กำหนดสาระสำคัญและจุดประสงค์การเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับหลักสูตรและแผนการสอนในเนื้อหาวิชาที่นำมาสร้าง

5. กำหนดเค้าโครงหนังสือการ์ตูนที่จะสร้างว่าจะแบ่งเนื้อหาสาระอย่างไร ทั้งนี้ต้องให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเนื้อหา และถ่วงเวลาเรียนที่ได้วิเคราะห์ไว้แล้ว

6. กำหนดโครงเรื่อง โดยกำหนดตัวละครในเรื่องที่ให้ใกล้เคียงกับวัย และธรรมชาติของผู้เรียนในระดับนั้น ๆ ให้มากที่สุด

7. เขียนเนื้อเรื่อง นำโครงเรื่องที่ร่างไว้แล้วมาเขียนเป็นเนื้อเรื่อง กำหนดฉาก ตัวละคร พร้อมสอดแทรกความรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วย

8. เขียนบทละคร ประกอบด้วยตัวละคร บุคลิกตัวละคร คำบรรยายประกอบภาพและฉากของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่นำมาบรรจุลงในกรอบสี่เหลี่ยม

9. เขียนภาพการ์ตูนลงในกรอบ เพื่อสื่อความหมายของตัวละครที่วางไว้ให้ดำเนินไปตามเรื่อง

สรุปหนังสือภาพการ์ตูนมีขั้นตอนการทำหลายขั้นตอนซึ่งได้แก่ ศึกษาสาระสำคัญ สภาพปัจจุบัน ตำราเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสือการ์ตูน ลักษณะรูปแบบที่เหมาะสมกับวัย ความสนใจ ความต้องการ ตามหลักจิตวิทยาของกลุ่มเป้าหมายนั้น ๆ กำหนดสาระสำคัญและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับเนื้อหา ที่นำมาสร้าง กำหนดเค้าโครงหนังสือการ์ตูนที่จะสร้างว่าจะแบ่งเนื้อหาสาระอย่างไร กำหนดโครงเรื่อง โดยตัวละครต้ององที่ให้ใกล้เคียงกับวัย และธรรมชาติของผู้เรียนในระดับนั้น ๆ ให้มากที่สุด เขียนเนื้อเรื่อง นำโครงเรื่องที่ร่างไว้แล้วมาเขียนเป็นเนื้อเรื่อง กำหนดฉาก ตัวละคร พร้อมสอดแทรกความรู้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วย เขียนบทละคร ประกอบด้วยตัวละคร บุคลิกตัวละคร คำบรรยายประกอบภาพและฉากของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่นำมาบรรจุลงในกรอบสี่เหลี่ยม และเขียนภาพการ์ตูนลงในกรอบ เพื่อสื่อความหมายของตัวละครที่วางไว้ให้ดำเนินไปตามเรื่อง

หลักการนำเสนอเนื้อหาเรื่องราวในการถ่ายทอด

รูปแบบที่จิตรกรใช้ถ่ายทอดเป็นจิตรกรรมนั้น ได้แสดงเนื้อหาให้ประจักษ์รับรู้มากมาย โดยอาจจะเป็นเรื่องสภาพแวดล้อมรอบตัวของผู้สร้างสรรค์ อันเป็นเรื่องราวเหตุการณ์ ปรากฏการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับเวลาและสถานที่นับตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน หรืออาจจะเป็นเนื้อหาเรื่องราวที่

เกิดขึ้นภายในความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการของผู้สร้างงานเอง อาจแบ่งลักษณะของเนื้อหาเรื่องราวที่ถ่ายทอดออกได้ 4 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

1. เรื่องราวของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อต่าง ๆ ความเชื่อเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ทุกรูปนาม อันเป็นสาเหตุเนื่องมาจากความกลัวและความไม่รู้และความเชื่อก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดศาสนาในสังคมมนุษย์สมัยโบราณ แม้ในปัจจุบันวิทยาศาสตร์จะเจริญก้าวหน้าไปมาก แต่มนุษย์ยังมีพฤติกรรมที่แสดงออกทางความเชื่อกันอยู่ จิตรกรได้ทำหน้าที่แปลความรู้สึกหรือถ่ายทอดจินตนาการเรื่องราวต่าง ๆ ให้ปรากฏบนที่กแสดงไว้ นับตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน เพราะจิตรกรก็เป็นสมาชิกในสังคมในแต่ละยุคแต่ละสมัย ดังนั้นเมื่อยุคสมัยนั้น ๆ มีความเชื่อกับความรู้สึกนึกคิดต่อสิ่งต่อเรื่องราวหรือเหตุการณ์อย่างไร ในความรู้สึกนึกคิดหรือจินตนาการก็ไม่ต่างไปจากสมาชิกคนอื่น ๆ ในสังคม

2. เรื่องราวของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ สิ่งแวดล้อมคือสภาพรอบ ๆ ตัวมนุษย์ โดยอาจจะเป็นธรรมชาติหรือผลผลิตอันเกิดจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่ประกอบกันเป็นเรื่องราวเหตุการณ์ ปรากฏการณ์และอื่น ๆ ปรากฏให้จิตรกรได้ประจักษ์รับรู้และกระตุ้นเร้าจินตนาใจ ให้บันทึกถ่ายทอดในสิ่งที่รับรู้เป็นผลงานจิตรกรรม ซึ่งรูปแบบที่ปรากฏอาจเป็นเรื่องราวของสัตว์ ทิวทัศน์ หุ่นนิ่ง และ ฯลฯ

3. เรื่องราวของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ เรื่องราวที่จิตรกรได้ถ่ายทอดเกี่ยวกับรูปแบบอันเป็นพฤติกรรมกระทำของมนุษย์นับตั้งแต่บุคคล บุคคลต่อบุคคล บุคคลกับกลุ่มชุมชนหรือสังคม ฯลฯ อันประกอบกันขึ้นเป็นเรื่องราวของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในแต่ละยุคสมัยหรือในแต่ละสถานที่นั้น ซึ่งมีปรากฏให้เห็นอยู่ตลอดตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน

4. เรื่องราวของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องทางความคิด ในรูปแบบเรื่องราวที่บันทึกถ่ายทอดให้ปรากฏเป็นผลงานจิตรกรรมนั้น เป็นพฤติกรรมในอันที่จะพยายามคลี่คลายปัญหาจากการรับรู้โดยการแสดงออกในรูปของความเห็น ในลักษณะทดแทนด้วยสื่อรูปแบบหรือสัญลักษณ์ และในมนุษย์ต่างก็มีความคิดเห็นที่ผิดแปลกกันไปด้วยความแตกต่างระหว่างบุคคล หรือด้วยความเจริญก้าวหน้าในทางด้านสังคม และอาจจะด้วยความเปลี่ยนแปลงทางด้านวัตถุ ฯลฯ มนุษย์จึงมีการขยายเปลี่ยนแปลงปรับปรุงความคิดของตนเอง ให้เป็นไปตามความเจริญของโลกด้วย ดังนั้นรูปแบบเรื่องราวแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่ปรากฏในจิตรกรรม จึงมิให้เห็นมากมาย จะเห็นได้ว่าการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมนั้น สามารถถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกได้ทั้งการเขียนภาพและการระบายสี โดยที่ผู้สร้างสรรค์มีอิสระเสรีที่ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ตามจินตนาการของตนเองออกมาในลักษณะรูปแบบละเนื้อหาเรื่องราวที่แตกต่างกันออกไป ตามความต้องการของตัวเองเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้อื่นได้รับรู้และชื่นชมผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้น

หลักการเขียนภาพ (Drawing)

การเขียนภาพร่าง หมายถึง การถ่ายทอดรูปแบบโดยการลากเส้น หรือการใช้เส้น มีการแรเงา หรือไม่แรเงา โดยใช้ดินสอคำ ถ่านแท่ง ปากกา และวัสดุอื่น ๆ การวาดเขียน มีการถ่ายทอดหลายวิธี ส่วนมากจะมีระนาบรองรับเป็นกระดาษ และเป็นระนาบรองรับอื่น ๆ มีลักษณะเป็นสองมิติ (อาร์ สุธิพันธ์, 2532, หน้า 52) การเขียนภาพมีขั้นตอนดังนี้

1. การร่างภาพ คือ การวาดโครงสร้างสิ่งต่าง ๆ ลงบนกระดาษ โดยการพิจารณา โครงสร้างใหญ่ ๆ ของรูปทั้งหมด ด้วยการคัดทอนรายละเอียดออกเสียก่อน การร่างภาพจะต้องให้ เหมาะสมกับหน้ากระดาษ โดยคำนึงถึงโครงสร้างของรูปร่าง รูปทรง ขนาด และสัดส่วน การร่างภาพของแต่ละคนมีเทคนิคต่างกัน การร่างภาพได้เหมาะสมจะทำให้การลงน้ำหนักหรือ แรเงาทำได้ง่ายมากขึ้น การร่างมีขั้นตอนดังนี้ (ปัญญา ทรงเสรี และคณะ, 2545)

1.1 สังเกตมุมภาพว่า มีความเหมาะสม สวยงาม และถูกหลักการจัดภาพหรือไม่

1.2 กำหนดโครงสร้างภายนอกโดยรวมของภาพ ให้มีสัดส่วนเหมาะสมกับ

หน้ากระดาษ

1.3 สังเกตลักษณะวัตถุที่จะร่างให้เห็นโครงที่ชัดเจนเสียก่อน

1.4 ร่างภาพวัตถุที่มีขนาดใหญ่ก่อน แล้วจึงค่อย ๆ ร่างขนาดเล็กจะทำให้ร่างภาพได้ ง่ายมากขึ้น

1.5 ใช้เส้นร่างเบา ๆ แต่มีความกล้าและเชื่อมั่น

1.6 ร่างโครงสร้างภายนอก ก่อนที่จะร่างรายละเอียดภายใน

2. การลงน้ำหนัก หรือแรเงา คือ การรู้จักจัดน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงเงาให้ได้ใกล้เคียง กับน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงที่ตกกระทบลงบนวัตถุจริง องค์ประกอบเบื้องต้นของการแรเงาก็คือ การเห็น มนุษย์สามารถเห็นวัตถุต่าง ๆ ได้เพราะความสัมพันธ์ของแสงและเงา เมื่อแสงมากระทบ วัตถุจะสะท้อนเข้าตาและถ่ายทอดไปสู่สมองทำให้เกิดการมองเห็นขึ้น แสงที่สะท้อนเข้าตามีค่า ตั้งแต่อ่อนไปถึงแก่ (อนันต์ ประภาโส, 2540, หน้า 34-35)

ลักษณะของแสงเงาแบ่งค่าออกเป็น 6 ค่าใหญ่ ดังนี้

1. แสงสว่างที่สุด (High Light) เป็นส่วนของวัตถุที่กระทบแสงสว่างโดยตรงทำให้ บริเวณนี้มีน้ำหนักอ่อนที่สุด

2. แสงสว่าง (Light) เป็นส่วนของวัตถุที่ไม่ได้ถูกแสงโดยตรงแต่อยู่ในบริเวณที่ได้รับ อิทธิพลของแสงนั้น

3. เงา (Shadow) เป็นบริเวณที่ได้รับอิทธิพลของแสงน้อยมาก บริเวณที่เป็นเงานี้จะ แรเงา ให้มีน้ำหนักเข้มกว่าบริเวณแสงสว่างพอสมควร

4. เงามืด (Core Shadow) คือส่วนของวัตถุที่ไม่ได้รับอิทธิพลของแสงเลย

5. แสงสะท้อน (Reflected Light) คือบริเวณของวัตถุที่ไม่ได้กระทบแสงโดยตรง (อยู่ในด้านของแสง) แต่เป็นบริเวณที่กระทบแสงจากวัตถุอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้ ๆ กัน น้ำหนักบริเวณนี้จะอ่อนกว่าบริเวณเงามืด ค่าของแสงสะท้อนให้รู้สึกว่าวัตถุเป็นภาพสองมิติ มีมวลสาร และมีชีวิตชีวา

6. เงาตกทอด (Cast Shadow) คือบริเวณเงาของวัตถุนั้น ๆ ทอดไปตามพื้นหรือตามวัตถุอื่นที่รองรับ ซึ่งมีน้ำหนักแก่กว่าบริเวณแสงสะท้อน ขนาดของรูปร่างของเงาตกกระทบจะเป็นเช่นไร ย่อมนขึ้นอยู่กับรูปร่างของวัตถุและพื้นที่รองรับเงานั้น

การระบายสี (Painting)

การระบายสี หมายถึง การถ่ายทอดโดยใช้สี ซึ่งอาจจะอาศัยการวาดเขียน หรือไม่อาศัยก็ได้ การระบายสีมีเป้าหมายเพื่อบันทึกรูป และการระบายสีเพื่อบันทึกความรู้สึก การระบายสีมีชื่อเรียกตามลักษณะของคุณสมบัติที่ใช้ เช่น สีน้ำมัน สีน้ำ สีฝุ่น หรือสีผสม การระบายสีมีความหมายเหมือนจิตรกรรม ซึ่งอาจจะเป็นจิตรกรรมสีเดียว (Monochromatic Painting) และจิตรกรรมหลายสี (Polychromatic Painting) (อารี สุทธิพันธ์, 2532, หน้า 52-53)

การระบายสี มีขั้นตอนดังนี้

1. การร่างภาพ โดยการกำหนดโครงสร้างภายนอกของภาพโดยรวมให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่ระนาบรองรับ โดยวิธีการร่างภาพดังนี้

1.1 สังเกตมุมของภาพว่า มีความเหมาะสม สวยงาม และถูกหลักการจัดภาพ

1.2 กำหนดโครงสร้างภายนอกโดยรวมของภาพ ให้มีสัดส่วนเหมาะสม

1.3 สังเกตลักษณะวัตถุที่จะร่างให้เห็น โครงที่ชัดเจนเสียก่อน

1.4 ร่างภาพวัตถุที่มีขนาดใหญ่ก่อน แล้วจึงค่อย ๆ ร่างขนาดเล็กจะทำให้ร่างได้ง่ายมากขึ้น

1.5 ใช้เส้นร่างเบา ๆ แต่มีความกล้าและเชื่อมั่น

1.6 ร่างโครงสร้างภายนอก ก่อนที่จะร่างรายละเอียดภายใน

2. การระบายสี หรือ การลงน้ำหนัก จะต้องรู้จักแยกน้ำหนักอ่อนแก่ของแสงเงาที่ตกกระทบวัตถุ โดยสังเกตทิศทางของแสงที่ส่องมากระทบกับวัตถุ การระบายสีควรเริ่มจากสีที่อ่อนที่สุดก่อนจากนั้นจึงค่อย ๆ เพิ่มความเข้มของสีมากขึ้นตามแบบที่มองเห็น

3. การเก็บรายละเอียด ตกแต่ง เป็นขั้นสุดท้ายของการทำงานเพื่อให้ได้ภาพที่สมบูรณ์ที่สุด การเก็บรายละเอียดเล็ก ๆ น้อย ๆ หรือในบางส่วนต้องตกแต่งให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งถือว่าเป็นขั้นสุดท้ายของการระบายภาพ

การจัดทำรูปเล่ม

หลังจากที่ดำเนินการวาดเรียบร้อยแล้ว สิ่งที่สำคัญที่ต้องดำเนินการคือการจัดทำรูปเล่มที่มีขนาดพอเหมาะ ไม่เล็กจนจับไม่ถนัด และต้องใช้สายตาเพ่งมอง หรือใหญ่จนเกินไปจนไม่น่าสนใจ ตลอดจนต้องมีการออกแบบปกที่มีสีสันดึงดูดสายตา น่าสนใจ ชวนอ่าน และจัดรูปเล่มเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

สรุปจากที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือการ์ตูน ผู้วิจัยนำมาสรุปเป็นขั้นตอนการทำหนังสือการ์ตูนโดยใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นหลัก เรื่องประโยชน์ทดแทนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 นั้น โดยได้ใช้เนื้อหาในคู่มือการประกันตน จากสำนักงานประกันสังคม ซึ่งมีเนื้อหาที่ถูกต้อง เชื่อถือได้และเป็นปัจจุบัน โดยผู้วิจัยได้คิดโครงเรื่อง เหตุการณ์ สถานการณ์ปัญหาที่ได้สอบถามกับพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่พบปัญหาบ่อย และส่งให้ผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินการวาดภาพการ์ตูนต่อไป ซึ่งตามหลักทฤษฎี ซึ่งสำหรับการทำหนังสือการ์ตูนนั้น สิ่งที่ยากที่สุด คือการคิดโครงเรื่อง และวิธีการนำเสนอให้ผู้อ่านได้รับรู้เนื้อหาเรื่องราวที่ผู้ต้องการสื่อให้ผู้อ่านทราบ ในการทำหนังสือการ์ตูนนั้น เนื้อหาต้องกระชับ ไม่ยืดเยื้อ การใช้ภาพสื่อความเพื่อลดเนื้อหาที่ต้องการสื่อ ดังนั้นอันดับแรกที่ผู้เขียนการ์ตูนต้องดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ คือ

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ทดแทนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และวิธีการเขียนการ์ตูน
2. เขียนเค้าโครงเรื่องย่อ
3. กำหนดตัวการ์ตูนหลักและตัวการ์ตูนรอง, ลักษณะของตัวการ์ตูนแต่ละตัว, อุปนิสัย และการแต่งกาย, ฉากต่าง ๆ ในเรื่อง
4. นำเค้าโครงเรื่องย่อมาแตกเป็นบทสนทนาระหว่างตัวการ์ตูนและคำบรรยาย
5. นำเนื้อหาที่ได้และลักษณะของตัวการ์ตูนที่กำหนดไว้แล้ว นำไปออกตัวการ์ตูน หลังจากนั้นวาดตามเนื้อหา
6. หลังจากได้ภาพการ์ตูนแล้ว นำมาใส่ข้อความบรรยายและบทสนทนา
7. ออกแบบปกโดยใช้ตัวการ์ตูนหลักและรอง และตั้งชื่อโดยให้สอดคล้องกับเนื้อหา แล้วจึงนำไปจัดทำเป็นรูปเล่ม

การเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นหลัก

การเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นหลักเป็นเทคนิคการจัดการเรียนรู้และการนำเสนอเนื้อหาที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการคิด และนำสถานการณ์ปัญหานั้นไปประยุกต์

ใช้ได้จริง ซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นหลัก มีรายละเอียดต่อไปนี้

พัฒนาการของเทคนิคการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นหลัก

การเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นหลักนั้น เริ่มมีพัฒนาการครั้งแรกในปี ค.ศ.1971 โดยนายแพทย์โฮวาร์ด เบร์โรว์ อาจารย์แพทย์แห่งมหาวิทยาลัยแมคมาสเตอร์ ประเทศแคนาดา (วัฒนา รตนพรหม, 2544 อ้างถึงใน พชรพล เถาธรรมพิทักษ์, 2550, หน้า 14) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ นักศึกษาแพทย์ได้รับความรู้แบบบูรณาการ สามารถพัฒนาและประยุกต์ทักษะการแก้ปัญหาเกี่ยวกับผู้ป่วย ซึ่งได้รับการยอมรับและมีการนำไปใช้ในหลักสูตรแพทยศาสตร์ในสถาบันต่าง ๆ ต่อมาได้มีการนำรูปแบบของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักนี้ไปประยุกต์ใช้กันอย่างแพร่หลายในสาขาวิชาต่าง ๆ การทำงานในสังคม และในวงการศึกษปัจจุบัน การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักเป็นการเรียนที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียน ผูกแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการกลุ่มและการเรียนเป็นรายบุคคล สำหรับประเทศไทยเริ่มมีแนวคิดการนำการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักมาใช้เป็นครั้งแรกในหลักสูตรแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ.2531 และมีการนำไปประยุกต์ใช้ในหลักสูตรสาธารณสุขศาสตร์และพยาบาลศาสตร์ ของสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาอื่น ๆ ด้วย (อาภรณ์ แสงรัสมิ, 2543 อ้างถึงใน พชรพล เถาธรรมพิทักษ์, 2550, หน้า 14)

ความหมายการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นหลัก

เฉลิม วราวิทย์ (2531, หน้า 16) ให้ความหมายของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักไว้ หมายถึง วิธีการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นหลักเป็นเครื่องกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความต้องการที่จะหาความรู้เพื่อแก้ปัญหาโดยเน้นให้นักเรียนเป็นผู้ตัดสินใจในสิ่งที่ต้องการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

ทิตนา เขมมณี (2548 อ้างถึงใน พชรพล เถาธรรมพิทักษ์, 2550 , หน้า 14) ให้ความหมายของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักไว้ว่า เป็นการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมาย โดยที่ผู้สอนอาจนำนักเรียนไปเผชิญสถานการณ์ปัญหาจริง หรือผู้สอนอาจจัดสภาพการณ์ให้นักเรียนเผชิญปัญหา และฝึกกระบวนการวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนเกิดความเข้าใจในปัญหานั้นอย่างชัดเจน ได้เห็นทางเลือกและวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหานั้น รวมทั้งช่วยให้นักเรียนเกิดความใฝ่รู้ เกิดทักษะกระบวนการคิด และกระบวนการแก้ปัญหาต่าง ๆ

มณฑรา ธรรมบุศย์ (2545, หน้า 12) ให้ความหมายของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักไว้ หมายถึงรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากแนวคิดตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) โดยกำหนดให้นักเรียนได้สร้างความรู้ใหม่ จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกแห่ง

ความเป็นจริงเป็นบริบทของการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา รวมทั้งได้ความรู้ตามศาสตร์ในสาขาวิชาที่ตนศึกษาด้วย การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักจึงเป็นผลมาจากกระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยความเข้าใจและการแก้ปัญหาเป็นหลัก

อัลเลน และ ดัช (Allen & Duch, 1998 อ้างถึงใน พัชรพล เกาธรรมพิทักษ์, 2550, หน้า 15) ให้ความหมายของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักไว้ หมายถึง การเรียนที่เริ่มต้นด้วยปัญหาการสอบถามหรือปริศที่นักเรียนต้องการ การแก้ปัญหาเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนระบุและค้นคว้าโน้ตสันและหลักการที่พวกเขาต้องการรู้เพื่อความก้าวหน้าโดยปัญหา

บาร์โรวส์ และ ทิมเบลิ้น (Barrows & Tamblyn, 1980 อ้างถึงใน อุดม รัตนอัมพรโสภณ, 2544, หน้า 35) ให้ความหมายของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักไว้หมายถึง การเรียนที่เป็นผลมาจากกระบวนการทำงานที่มุ่งความเข้าใจหรือการแก้ปัญหา ปัญหาที่ได้ประสบครั้งแรกในกระบวนการเรียนใช้เป็นจุดรวมหรือเป็นสังกระตุ้นเพื่อการประยุกต์ใช้การแก้ปัญหาหรือทักษะการใช้เหตุผล และเพื่อค้นหาหรือศึกษาความรู้ต่าง ๆ ที่ต้องการทำความเข้าใจกลไกการทำงานที่รับผิดชอบต่อปัญหาและหาวิธีการแก้ปัญหา

ดัช (Duch, 1995 อ้างถึงใน พัชรพล เกาธรรมพิทักษ์, 2550, หน้า 15) ให้ความหมายของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักไว้ หมายถึง วิธีการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาในชีวิตจริงเป็นบริบทสำหรับให้นักเรียนได้เรียนรู้ เพื่อให้เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีทักษะในการแก้ปัญหา และการแสวงหาความรู้ที่จำเป็นตามหลักสูตร

โฮเวิร์ด (Howard, 1999 อ้างถึงใน พัชรพล เกาธรรมพิทักษ์, 2550, หน้า 15) ให้ความหมายของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักไว้ หมายถึง วิธีการทางการศึกษาที่นำเสนอให้นักเรียนด้วยปัญหาที่มีรูปแบบของโครงสร้างที่ซับซ้อนในระยะเริ่มแรกของประสบการณ์การเรียนรู้ ข้อมูลที่ได้ในระยะเริ่มแรกไม่เพียงพอให้แก้ปัญหา คำถามต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับปัญหาจะผลักดันทำให้ไปทำการสืบเสาะหาความรู้

สเปนเซอร์ (Spencer, 1999 อ้างถึงใน อุดม รัตนอัมพรโสภณ, 2544, หน้า 35) ให้ความหมายของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักไว้ หมายถึง การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักเป็น การเรียนที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียน ผึกแก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการกลุ่ม และการเรียนเป็นรายบุคคล

วูดส์ (Woods, 1994 อ้างถึงใน พัชรพล เกาธรรมพิทักษ์, 2550, หน้า 15) ให้ความหมายของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักไว้ หมายถึง การเรียนรู้ที่ต้องใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นแรงขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งอยู่บนพื้นฐานความต้องการของนักเรียนที่จะเรียนรู้

สรุป การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และเป็นการเรียนรู้ซึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการทำความเข้าใจและการแก้ไขปัญห โดยใช้ปัญหา หรือสถานการณ์ที่อยู่ตามสภาพการณ์จริง มาเป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรู้สึกที่อยากที่จะ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักเป็นการใช้ปัญหาค้าง ๆ เป็นพื้นฐานสำหรับการนำไปสู่ เป้าหมายของการเรียนโดยเฉพาะ ปัญหาที่ซับซ้อนและเป็นปัญหาชีวิตจริงสร้างขึ้นเพื่อบ่มเพาะ ความต้องการที่อยากเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ทำการสืบเสาะหาความรู้ เพื่อนำมาแก้ไข มีผู้ให้แนวคิด เกี่ยวกับการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก ดังนี้

อัลบานีส และ ไมเคิล (Albanese & Mitchell, 1993 อ้างถึงใน พัทธพล เกษตรธรรมพิทักษ์, 2550, หน้า 17) กล่าวว่า การเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก มีหลักการ 3 ประการ คือ

1. ความรู้เดิม (Prior Knowledge) การเรียนรู้สิ่งใหม่เป็นผลมาจากการเรียนรู้ที่ผ่านมา ความรู้เดิมของผู้เรียนจึงมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้เพื่อความเข้าใจและสร้างความรู้ใหม่ ดังนั้นจึง จำเป็นต้องกระตุ้นความรู้เดิมของผู้เรียน
2. การเสริมความรู้ใหม่ (Encoding Specificity) ประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความรู้ใหม่มากขึ้น ยิ่งถ้ามีความคล้ายคลึงกันระหว่างสิ่งที่เรียนรู้อยู่มา และสิ่งที่จะนำไปประยุกต์ใช้มากเท่าไรก็ยิ่งเรียนรู้ได้ดีขึ้นเท่านั้น
3. การต่อเติมความเข้าใจให้สมบูรณ์ (Elaboration of Knowledge) ความเข้าใจข้อมูล ต่าง ๆ จะสมบูรณ์ได้หนึ่งมีการต่อเติมความเข้าใจด้วยการตอบคำถาม การอภิปรายกับผู้อื่น ซึ่งสิ่ง เหล่านี้จะช่วยให้เข้าใจและจดจำได้ง่าย

ดัช กรอสส์ และอัลเลน (Duch, Groh, & Allen, 2001 อ้างถึงใน พัทธพล เกษตรธรรมพิทักษ์, 2550) กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก เป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียน การสอนแบบ การเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative Learning) ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนรู้ภายใต้ ความเชื่อว่า ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ได้ดีที่สุดในบรรยากาศของการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ที่ถูก สร้างขึ้นบนข้อตกลงร่วมกันและการร่วมมือกัน (Cooperation) มากกว่าการแข่งขันกัน กล่าวคือ การเรียนรู้แบบนี้ ไม่ใช่เป็นเพียงเทคนิคที่ใช้ในห้องเรียนเท่านั้น หากแต่ยังเป็นแนวทางที่จะทำงาน กับผู้อื่นด้วยการเคารพในความสามารถและ มีการสร้างสรรค์ (Contributions) ของสมาชิกในกลุ่ม มีการแบ่งปันอำนาจ และความรับผิดชอบระหว่างสมาชิกกลุ่ม โดยมีจุดมุ่งหมายให้นักศึกษามี ความสามารถดังนี้ 1) เข้าร่วมในการหาความรู้อย่างแข็งขันและอย่างมีความสร้างสรรค์กับงานหรือ ปัญหาที่มีความท้าทายและความซับซ้อน 2) ใช้เหตุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ชัดเจนและ

มีความสร้างสรรค์บนพื้นฐานของความรู้ที่เป็นองค์รวมและใช้ประโยชน์ได้จริง 3) ติดตามและประเมินความพร้อมของตนเองในการที่จะทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ 4) บอกได้ถึงความรู้และทักษะของคนที่ต้องได้รับการพัฒนา และ 5) ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้งานสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย การจัดการเรียนการสอน โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก เป็นทั้งวิธีการพัฒนาหลักสูตรและวิธีการสอน ในด้านการพัฒนาหลักสูตร เป็นวิธีการจัดหลักสูตรให้มีกิจกรรมการเรียนรู้โดยอาศัยปัญหาที่เป็นจริงในการปฏิบัติของวิชาชีพนั้นเป็นตัวแกน ส่วนวิธีการสอนเป็นการใช้ปัญหาเป็นสถานการณ์ที่นำไปสู่การแสวงหาความรู้ และทักษะด้วยตนเอง โดยผ่านขั้นตอนการแก้ปัญหาที่จัดไว้ให้ และอาศัยทรัพยากรการเรียนรู้ และการอำนวยความสะดวกจากผู้สอน อีกทั้งยังเป็นการจัดการศึกษาแบบบูรณาการที่ผสมผสานเนื้อหาวิชา วิธีการเรียนการสอนและวิธีการประเมินผล โดยเน้นนักศึกษาเป็นศูนย์กลางของ การเรียนรู้ มีหลักสำคัญในการจัดให้เกิดการเรียนรู้โดยใช้กลไก 3 ประการคือ การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem-based Learning) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed Learning) และการเรียนรู้ในกลุ่มย่อย (Small Group Learning) (พัชรพล เถาธรรมพิทักษ์, 2550) ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem-based Learning)

การใช้ปัญหามาเป็นอันดับหนึ่ง (Problem Comes First) ผู้เรียนจะได้รับ โจทย์ปัญหา (Case/Scenario) จากนั้นจะตั้งคำถามหรือปัญหา (Problems) จากโจทย์ ซึ่งจะเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนไปสืบค้นข้อมูลความรู้มาเพื่อตอบคำถามหรือเพื่ออธิบายปัญหานั้น ๆ ปัญหาหรือคำถามจากโจทย์คือปรากฏการณ์ใด ๆ ที่ผู้เรียน ไม่สามารถอธิบายได้ ทั้งนี้จะไม่มีการปูพื้นผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นการสอนโดยการบรรยาย หรือ วิธีอื่นใดเกี่ยวกับข้อมูลความรู้ที่ต้องการเพื่อนำมาอธิบายปัญหาหรือคำถามในโจทย์ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักนี้ ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องที่กำลังจะศึกษาน้อยหรือไม่มีเลย แต่เมื่อผ่านกระบวนการเรียนการสอนนี้แล้ว ผู้เรียนจะได้รับความรู้เหล่านั้นจากการสืบค้นเอง และการอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน โดยมีครูคอยให้การสนับสนุน (Facilitate) การเรียน (นภา หลิมธรัตน์, 2546)

2. การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed Learning)

การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed Learning: SDL) ในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ปัญหาเป็นหลักนี้ อาศัยกระบวนการแก้ปัญหาเพื่อเรียนรู้โดยตัวผู้เรียนเอง ซึ่ง ศาสตราจารย์ นพ.ทองจันทร์ หงส์ศดารมณ ได้ให้ความหมายว่า “การเรียนรู้โดยการกำกับตนเอง” โดยจะต้องมีเวลาสำหรับให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เวลาดังกล่าวจะต้องปรากฏในตารางสอนอย่างชัดเจนทั้งนี้เพื่อเป็นการประกัน (Guaranteed) ว่าได้มีการจัดสรรเวลาให้ผู้เรียนสำหรับการศึกษาด้วยตนเองอย่างแท้จริง ทั้งนี้ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึงการที่ผู้เรียนมีความสามารถดังนี้

1) กำหนด ความต้องการในการเรียนรู้ของตนเองว่า ยังขาดความรู้อะไรบ้าง ที่ต้องการในการตอบปัญหาหรือโจทย์ที่กำหนดมาให้ 2) รู้และระบุแหล่งที่จะสืบค้นข้อมูลนั้น ๆ ได้ 3) กำหนดวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองและลงมือศึกษาที่จะศึกษาได้ และ 4) ประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองได้

วิธีการของการเรียนรู้ด้วยตนเองจะประกอบด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้ (นภา หลิมธรัตน์, 2546)

2.1 ครูสร้างโจทย์ปัญหาที่สามารถกระตุ้นให้เกิดการสร้างวัตถุประสงค์การเรียนรู้ระหว่างการอภิปรายในกระบวนการกลุ่ม

2.2 ตั้งประธาน และเลขากลุ่ม โดยมีครูเป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลืออยู่ประจำกลุ่ม

2.3 ผู้เรียนช่วยกันทำความเข้าใจกับคำศัพท์ของโจทย์ (Clarify Term and Concept)

2.4 ผู้เรียนช่วยกันระบุปัญหาของสถานการณ์นั้น (Define the Problem)

2.5 ผู้เรียนช่วยกันวิเคราะห์ปัญหา (Analyse the Problem)

2.6 ผู้เรียนช่วยกันตั้งสมมุติฐานและจัดลำดับความสำคัญ (Formulate Hypothesis)

2.7 ผู้เรียนช่วยกันสร้างวัตถุประสงค์การเรียนรู้ (Formulate Learning Objective)

2.8 ผู้เรียนต่างคนไปรวบรวมข้อมูลนอกกลุ่ม (Collect Additional Information

Outside the Group)

2.9 ผู้เรียนกลับเข้ากลุ่มเพื่อสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้อีกใหม่ และสรุปหลักการเป็นแนวทางในการนำไปใช้

2.10 เมื่อเสร็จสิ้นการแก้ปัญหา กลุ่มควรมีการประเมินตนเอง รวมทั้งให้เพื่อน ๆ ประเมินคนในประเด็นต่อไปนี้ 1) ทักษะการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา 2) ความรู้ที่ได้จากโจทย์ปัญหาที่เรียน 3) ทักษะในการเรียนรู้โดยการกำกับตนเอง และ 4) ความร่วมมือและสนับสนุนในกระบวนการกลุ่ม

3. การเรียนรู้ในกลุ่มย่อย (Small Group Learning)

การเรียนรู้โดยการอภิปรายในกลุ่มย่อย (Small Group Session/ Tutorial Session) ผู้เรียนจะเรียนรู้โดยการอภิปรายถกเถียงในกลุ่มย่อย ซึ่งเป็นโอกาสในการทำให้เกิดการขยายความให้กระจ่างชัด (Elaboration) ในเนื้อหาที่ได้ศึกษา พร้อมได้มีโอกาสเรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่มและ ได้ฝึกทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) เนื่องจากต้องอธิบายคำ ตอบให้กับเพื่อนในกลุ่มอย่างชัดเจนตามความคิดเห็นที่ตนได้เสนอไว้ และเป็น โอกาสที่ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการสื่อสาร ทั้งในฐานะผู้พูดหรือถ่ายทอดข้อมูล (Transmit Message) และในฐานะผู้ฟัง (Receive Message) ฝึกการทำงานเป็นทีม มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ในกลุ่ม

เช่น ประธาน เลขาคณเขียนกระดาน และสมาชิกในกลุ่ม มีบทบาทหน้าที่ของแต่ละคนในกลุ่มย่อย โดยผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกัน เพื่อให้ทุกคนได้มีโอกาสในการทำหน้าที่เป็นผู้นำ และผู้ตาม ส่งผลให้สามารถทำงานเป็นทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทบาทที่เปลี่ยนไปของครูในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก

เนื้อหาความรู้ หรือ วัตถุประสงค์การศึกษาในรายวิชาใด ๆ ในการเรียนการสอนแบบเดิม ที่ประกอบด้วยการสอนแบบบรรยาย การฝึกปฏิบัติการ การฝึกภาคสนาม จะถูกกำหนดโดย ครูผู้สอน โดยไม่ได้คำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน และไม่ให้ความสำคัญว่า “ผู้เรียนได้เกิดการ เรียนรู้แล้วหรือไม่อย่างไร” มักให้ความสำคัญถึงบทบาทหน้าที่ของครูว่า “ได้สอนแล้ว” ซึ่งเป็นการ เน้นครูเป็นสำคัญ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นครูเป็นสำคัญ (Teacher-centered) ไม่ก่อให้เกิดผลดี กับผู้เรียนมากนัก ดังนั้นจึงมีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (Paradigm Shift) ในด้านการศึกษาจาก เน้นครูเป็นสำคัญ (Teacher-centered Pedagogy) เป็นเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student-centered Andragogy) ทั้งนี้บทบาทของครูในบริบทใหม่นี้ต้องเปลี่ยนไปจากเดิมด้วยเช่นกัน โดยสรุปบทบาท ของครูเปลี่ยนจากผู้ให้ข้อมูลหรือความรู้ (Information Provider/ Instructor of Knowledge) มาเป็น “พี่เลี้ยง” ช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ (Learning Facilitator) โดยไม่ได้ให้ข้อมูลโดยตรง แต่ช่วยชี้แนะทางอ้อมที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าจะสามารถเรียนรู้ได้ด้วย “ตนเอง” จริง ๆ เมื่อการเรียนรู้ นั้น สัมฤทธิ์ผล การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักเป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีทั้งข้อดี ข้อเสียเช่นเดียวกับรูปแบบอื่นๆ จึงจะนำไปใช้ผู้สอนต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับเงื่อนไขและ ปัจจัยร่วมทั้งสภาวะที่เกี่ยวข้อง (นภา หลิมธินัน, 2546)

ปัจจัยที่กำหนดคุณภาพของการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

คุณภาพของการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักจะขึ้นกับปัจจัยต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (นภา หลิมธินัน, 2546)

1. คุณภาพของโจทย์ปัญหา (Case/ Scenario) ต้องชัดเจนและกระตุ้นความอยากรู้อยาก เห็นของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี
 2. การทำงานในกลุ่มย่อย ผู้เรียนต้องรู้หน้าที่และเป้าหมายในการทำกลุ่มย่อย
 3. บทบาทของครูในกลุ่มย่อย (Tutor/ Facilitator) ครูต้องตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ ที่เปลี่ยนไป
 4. สื่อ หนังสือ หรือทรัพยากรการเรียนรู้อื่น ๆ ให้มีมากพอต่อการค้นคว้าของผู้เรียน
- หลักการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก**

การเรียนโดยใช้ปัญหาหรือสถานการณ์เป็นฐาน และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็น เครื่องมือ จะช่วยพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน รวมถึงทักษะการสืบค้นข้อมูล การสรุปข้อมูล

โดยในขั้นเริ่มต้นผู้สอนควรกำหนดปัญหาหรือสถานการณ์ที่เหมาะสมกับวัยและความรู้พื้นฐานของผู้เรียน และเมื่อผู้เรียนผ่านกระบวนการแก้ปัญหาในขั้นต้นได้แล้ว สถานการณ์หรือปัญหาต่าง ๆ จะเพิ่มระดับความยากและซับซ้อนขึ้น อย่างไรก็ตามหากจัดกิจกรรมโดยให้มีการทำกิจกรรมกลุ่มก็ยังเพิ่มศักยภาพของการเรียนรู้ได้มากขึ้น ทั้งนี้การเรียนเป็นกลุ่มในลักษณะร่วมมือกันเรียนรู้ย่อมทำให้เกิดการพึ่งพาอาศัยกัน และแบ่งปันความคิดเห็น

การจัดสภาพแวดล้อมโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ นั้นย่อมทำได้ง่าย ซึ่งผู้สอนต้องคัดสรร แหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่กำหนด เพื่อผู้เรียนจะได้เข้าถึงแหล่งนั้นได้ง่าย และเกิดความอยากรู้อยากเห็นมากขึ้น

การเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก เป็นวิธีการเรียนการสอนที่ใช้ “ปัญหา” เป็นตัวกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความรู้สึกรู้สึก และต้องการแสวงหาความรู้มาแก้ปัญหา โดยนักศึกษาจะมีการฝึกทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม มีการคิด วิเคราะห์ปัญหา หาเหตุผลมาเชื่อมโยงความคิด เพื่อหาข้อมูลมาพิสูจน์สมมติฐานเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวนั้น

ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนจะใช้ปัญหาที่เป็นสถานการณ์ที่จัดทำขึ้นหรือเรียกว่า “โจทย์ปัญหา (Scenario)” เป็นสื่อกระตุ้นให้เกิดการวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ ในการเรียนจะจัดนักศึกษาเป็นกลุ่มย่อย ประมาณ 8-10 คน เริ่มต้นจากการเปิดประเด็น “โจทย์ปัญหา” โดยให้นักศึกษาในแต่ละกลุ่มย่อยทำความเข้าใจกับศัพท์บางคำของสถานการณ์นั้น ระบุและวิเคราะห์ข้อมูลหรือประเด็นปัญหา ดังสมมติฐาน ทดสอบและจัดลำดับความสำคัญ กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ หลังจากนั้นนักศึกษาจะมีการวางแผนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จากนั้นจึงนำความรู้ที่ได้มาเข้ากลุ่มและร่วมอภิปราย เพื่อแก้ปัญหาใน “โจทย์ปัญหา” ดังกล่าว ทั้งนี้ในทุกกระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนจะเป็นเพียงผู้ชี้แนะสนับสนุน (Facilitator)

ให้นักศึกษาได้เรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุดตามศักยภาพ โดยอาศัยเงื่อนไขสำคัญ 3 ประการคือ 1) การกระตุ้นความรู้เดิม โดยผู้สอนจะต้องกระตุ้นให้นักศึกษานำความรู้เดิมออกมาใช้ให้มากที่สุดเพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ความรู้ใหม่ 2) เสริมความรู้ใหม่ที่เฉพาะเจาะจง โดยการส่งเสริมให้นักศึกษานำความรู้เดิมมาเป็นฐานในการเรียนความรู้ใหม่ ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาเข้าใจข้อมูลที่เป็นความรู้ใหม่ได้ดีขึ้น 3) ค่อยเติมความเข้าใจให้สมบูรณ์ โดยกระตุ้นให้นักศึกษามีกิจกรรมที่ช่วยค่อยเติมความเข้าใจให้สมบูรณ์ เช่น การตอบคำถาม การจดบันทึก การอภิปรายถกเถียงร่วมกับผู้อื่น การรายงานหน้าชั้นหรือค่อนหาที่ประชุมและการสรุป เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าใจข้อมูลต่างๆ ได้อย่างสมบูรณ์ กล่าวคือผู้สอนจะทำหน้าที่เพียงการจัดกระบวนการและเกื้อหนุนกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษา ด้วยการใช้อยู่เป็นแนวทางให้กลุ่มนักศึกษาได้

เสาะแสวงหาคำตอบหรือความรู้เพิ่มเติม การใช้ความรู้ของผู้สอนเป็นเพียงเครื่องมือในการกระตุ้นให้นักศึกษาคิดและตั้งคำถาม ไม่ใช่เป็นการใช้ความรู้เพื่อเป็นคำตอบที่ถูกต้องให้นักศึกษา

ขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก

ขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก ประกอบด้วย 9 ขั้นตอน (Schmidt, 1993

อ้างถึงใน มัณฑรา ธรรมบุศย์, 2545) คือ

ขั้นตอนที่ 1 อ่านสถานการณ์โดยละเอียดทำความเข้าใจกับคำและความหมายของคำในสถานการณ์ โดยอาศัยความรู้พื้นฐานของสมาชิกภายในกลุ่ม หรือเอกสาร ตำรา

ขั้นตอนที่ 2 นิยามปัญหา หรือระบุสถานการณ์ โดยแสวงหาความคิดเห็นแบบระดมสมองอย่างมีเหตุผล และวิจารณ์

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์ปัญหา หรือสถานการณ์ โดยแสวงหาความคิดเห็นแบบระดมสมองอย่างมีเหตุผล และวิจารณ์

ขั้นตอนที่ 4 ตั้งสมมติฐาน โดยพยายามตั้งสมมติฐานให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ขั้นตอนที่ 5 จัดลำดับความสำคัญของสมมติฐาน พิจารณาข้อยุติสำหรับสมมติฐานที่ปฏิเสธได้

ขั้นตอนที่ 6 กำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้จากสมมติฐาน ที่ได้เลือกไว้พิจารณาว่าต้องหาความรู้เรื่องอะไรบ้าง

ขั้นตอนที่ 7 ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากภายนอกกลุ่ม เช่น เอกสาร ตำรา ผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 8 สังเคราะห์ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากภายนอกกลุ่ม เช่น เอกสาร ตำรา ผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 9 สรุปการเรียนรู้หลักการและแนวคิดจากการแก้ปัญหาโดยนำความรู้มาเสนอต่อสมาชิก

ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก

ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก ประกอบด้วยวิธีการเป็นขั้นตอน ดังนี้ (นภา หลิมรัตน์, 2546)

1. ขั้นตอนแรก: ขึ้นเปิดปัญหา ประกอบด้วยขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 6 ของขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก ดังที่กล่าวมาแล้ว ขั้นตอนนี้เป็นการเรียนกลุ่มย่อยครั้งแรก ผู้เรียนได้รับโจทย์ปัญหา/สถานการณ์ จากนั้นผู้เรียนในกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์แยกแยะปัญหา แยกปัญหาออกเป็นประเด็นต่าง ๆ แล้วนำแต่ละปัญหามาพิจารณาว่ามีต้นเหตุความเป็นมาอย่างไร และควรแก้ไข

อย่างไร ดังสมมติฐาน กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้เพื่อพิสูจน์สมมติฐาน ในระยะนี้ครูควรดูแลชี้แนะให้ผู้เรียนกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้ตรงกับวัตถุประสงค์หลักสูตร

2. ขั้นตอนที่สอง: ขั้นศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ประกอบด้วยขั้นที่ 7 และ 8 ของขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก เป็นการศึกษาด้วยตนเองของผู้เรียน โดยผู้เรียนแยกย้ายไปค้นคว้าตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ร่วมกันกำหนดจากขั้นตอนแรก โดยทุกคนจะต้องค้นคว้าทุกวัตถุประสงค์ เมื่อได้ข้อมูลที่ต้องครบถ้วนจึงกลับมารวมกลุ่มอีกครั้ง

3. ขั้นตอนที่สาม: ขั้นปิดปัญหา ประกอบด้วยขั้นที่ 9 ของขั้นตอนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก เป็นการเรียนกลุ่มย่อยครั้งที่สองผู้เรียนทุกคนจะร่วมกันอภิปรายถึงหัวข้อ ความรู้ที่ได้ไปค้นคว้ามานำมาตรงประเด็นการแก้ปัญหาหรือไม่ สามารถเข้าใจปัญหาเพิ่มขึ้นได้หรือไม่ พร้อมทั้งสรุปเป็นความรู้ทั่วไป ผู้สอนมีหน้าที่ชี้แนะหากนักเรียนมีข้อมูลไม่ครบ หรือ ไม่ถูกต้อง แต่ไม่ได้เป็นผู้สรุปให้นักเรียน

ข้อดีและข้อจำกัดของการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

ข้อดีของการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก มีหลายประการ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้คือ (นภา หลิมธินันท์, 2546)

1. สนับสนุนให้มีการเรียนรู้อย่างลุ่มลึก (Deep Approach) ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเรียนอย่างเข้าใจและสามารถจดจำได้นานเกิดเป็นการเรียนรู้ที่แท้จริง
2. สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นคุณสมบัติจำเป็นที่ทุกคนควรมี เพราะสามารถพัฒนาไปเป็นผู้ที่มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life Long Leamer)
3. โจทย์ปัญหาที่ใช้ในการเรียนรู้ จะส่งผลให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของสิ่งที่เรียนกับการปฏิบัติงานในอนาคต ทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้สามารถจดจำได้ดีขึ้น
4. ทั้งครูและผู้เรียนสนุกกับการเรียน ในส่วนผู้เรียนรู้สึกสนุกกับการเรียนเพราะได้มีบทบาทในการเรียนรู้เอง (Play Active Part) เช่นการอภิปรายถกเถียงในระหว่างการทำกลุ่มย่อย ฝ่ายครูเห็นพัฒนาการทางด้านความคิดและทักษะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน นอกจากนี้ครู ยังได้มีโอกาสนำความรู้ข้ามสาขาที่ตนชำนาญ เนื่องจากโจทย์เป็นแบบบูรณาการ โดยเรียนรู้ไปกับผู้เรียนสามารถเห็นความเชื่อมโยงของศาสตร์ต่าง ๆ ได้ชัดเจนขึ้น ทำให้เกิดความคิดกว้างไกล
5. ส่งเสริมสนับสนุนการทำงานเป็นทีม ซึ่งมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากกว่าการทำงานเดี่ยว
6. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีโอกาสฝึกทักษะการสื่อสาร การแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การหาข้อสรุปเมื่อมีความขัดแย้งเป็นต้น

ข้อจำกัดของการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก

ข้อจำกัดของการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก มีรายละเอียดดังต่อไปนี้คือ (นภา หลิมธิน, 2546)

1. ผู้เรียนอาจไม่มั่นใจในความรู้ที่ตนค้นคว้ามา เพราะไม่สามารถกำหนดวัตถุประสงค์ อาจมีผลกระทบในทางลบเกี่ยวกับการเรียนได้
2. ต้องใช้เวลาเพิ่มขึ้น ทั้งฝ่ายผู้เรียนและผู้สอน ฝ่ายผู้เรียน เนื่องจากต้องค้นคว้าและ ศึกษาด้วยตนเองจึงต้องการเวลามากขึ้นเมื่อเทียบกับการเรียนโดยการฟังบรรยาย ฝ่ายผู้สอนจะต้อง ใช้เวลาก่อนข้างมากในช่วงเตรียมการ ช่วงทำหน้าที่เป็นครู ในกลุ่มย่อย (Tutor) เป็นต้น
3. เนื้อหาในส่วน วิทยาศาสตร์พื้นฐาน (Basic Sciences) ถูกคัดทอนลง ข้อความดังกล่าว เป็นความจริงแต่สิ่งที่ถูกคัดทอนออกไปอาจไม่มีความจำเป็นในการเรียนการสอนในสาขาวิชา แพทยศาสตร์หรืออาจไม่จำเป็นในการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี ดังนั้นเนื้อหาที่คงไว้จะ เป็นเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกับวิชาชีพ หรือ การเรียนรู้ในชั้นปีที่สูงขึ้นต่อไป (Clinical Years) ดังนั้นจึงเป็นการเพิ่ม Relevancy of Knowledge ซึ่งน่าจะเป็นผลดีต่อผู้เรียนมากกว่า
4. การเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักนี้อาจไม่เหมาะกับนักเรียนที่ไม่ชอบ การอภิปรายถกเถียง ชอบฟังมากกว่า
5. ในกรณีที่จำนวนผู้เรียนมาก ต้องการการลงทุนมาก ทั้งวัสดุ เวลา และยากในการ บริหารจัดการแต่สามารถเป็นไปได้ในส่วนที่เป็นข้อเสีย จะเห็นได้ว่าจะต้องมีการติดตามและเฝ้า ระวังการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และทำการปรับเปลี่ยนแก้ไขตามเห็นสมควรเพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน นอกจากนี้จะต้องมีการเตรียมผู้เรียนให้รับรู้และตระหนักถึงหน้าที่ รับผิดชอบในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้คำปรึกษาในระยะแรกของการเรียนที่อาจยังปรับตัวไม่ได้ และต้องเตรียมครูให้ตระหนักถึงบทบาทที่เปลี่ยนไป ไม่ว่าจะเป็นการสอนในกลุ่มย่อย การเตรียม บทเรียน การวัดและการประเมินผล เป็นต้น ทั้งนี้หากได้ดำเนินการอย่างครบถ้วนจะสามารถ ลดทอนปัญหาหรือข้อเสียของการเรียนแบบนี้ลงได้บ้าง

สรุปการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นหลักเป็นเทคนิคที่ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการ คิดเมื่อเผชิญสถานการณ์ปัญหานั้น ๆ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ สถานการณ์จริง นอกจากนี้ยังสามารถเพิ่มแรงจูงใจทำให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองในการคิดเพื่อแก้ปัญหา จากสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับการประกันสังคม

อารี สุทธิพันธ์, (2532) ศึกษาการรับรู้และป้องกันสิทธิประโยชน์ของผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัติประกันสังคมไทย : ศึกษาเปรียบเทียบผู้ประกันตนที่เป็นลูกจ้างในสถานประกอบการกับผู้ประกันตนอิสระ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกันตนที่มีอายุเฉลี่ย 46 ปีขึ้นไป มีสถานภาพสมรสแล้วเป็นส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษาถึงระดับปริญญาตรี มีอายุการทำงานในสถานประกอบการเฉลี่ย 8.5 ปี ส่วนใหญ่เลือกรับการรักษาที่โรงพยาบาลเอกชนเป็นโรงพยาบาลประกันสังคม การรับรู้สิทธิประโยชน์ของผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัติประกันสังคมไทย 7 กรณี คือ กรณีเจ็บป่วย กรณีทุพพลภาพ กรณีคลอดบุตร กรณีตาย กรณีสงเคราะห์บุตร กรณีชราภาพและกรณีว่างงาน พบว่าผู้ประกันตนในสถานประกอบการที่มีสภาพแรงงานโดยส่วนใหญ่มีการรับรู้สิทธิประโยชน์ของตนเองหลากหลายกรณีมากกว่าผู้ประกันตนที่ทำผ่านในสถานประกอบการที่ไม่มีสภาพแรงงาน แต่กรณีชราภาพ และว่างงานผู้ประกันตนในสถานประกอบการที่ไม่มีสภาพแรงงานกับรับรู้สิทธิประโยชน์น้อยกว่า ส่วนผู้ประกันตนอิสระที่เคยทำงานในสถานประกอบการที่มีสภาพแรงงาน มีการรับรู้สิทธิประโยชน์ของตนกรณีทุพพลภาพ กรณีเจ็บป่วย กรณีคลอดบุตร กรณีตายและกรณีสงเคราะห์บุตรมากกว่าผู้ประกันตนอิสระที่เคยทำงานในสถานประกอบการที่ไม่มีสภาพแรงงาน ผู้ประกันตนอิสระทั้งสองกลุ่มมีการรับรู้กรณีคลอดบุตรเท่ากัน ผู้ประกันตนอิสระที่เคยทำงานในสถานประกอบการที่มีสภาพแรงงานทั้ง 4 กลุ่ม มีหลากหลายในการรับรู้ในเรื่องต่าง ๆ มากกว่ากัน จากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดตามลำดับ คือ กรณีคลอดบุตรมากที่สุด รองลงมาคือกรณีสงเคราะห์บุตร กรณีตาย กรณีเจ็บป่วย กรณีทุพพลภาพ กรณีชราภาพ และรับรู้น้อยที่สุดคือ กรณีว่างงาน

พิชรพล เถาธรรมพิทักษ์ (2550) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ประกันตนที่มีต่อกระบวนการให้บริการของสำนักงานประกันสังคม : กรณีศึกษาสำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่ 1 ดินแดง ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เพศหญิงอายุ 26-35 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้ระหว่าง 7,001-9,000 บาท ส่วนใหญ่มีอายุการทำงานระหว่าง 1-10 ปี และมาขอรับสิทธิประโยชน์ทดแทนกรณีเจ็บป่วยมากที่สุดร้อยละ 50 และรองลงมาคือกรณีคลอดบุตร ร้อยละ 29.32 ส่วนใหญ่มาติดต่อกับสำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่ 1 ดินแดงเป็นครั้งแรก และรับทราบการขอรับสิทธิประโยชน์ทดแทนจากสถานที่ทำงาน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับบุคลากรผู้ให้บริการว่า ได้รับการต้อนรับอย่างเสมอภาคจากเจ้าหน้าที่เมื่อเปรียบเทียบกับผู้มาขอรับบริการคนอื่น นอกจากนี้ ยังได้รับความสะดวกจากเจ้าหน้าที่ในการขอรับสิทธิประโยชน์ทดแทน เจ้าหน้าที่ในสำนักงานมีกิจกรรมยามสัปดาห์เรียบร้อย การให้บริการประกอบด้วย การกรอกแบบ

การตรวจแบบ การพิจารณาอนุมัติสิทธิประโยชน์ทดแทน และการจ่ายสิทธิประโยชน์ทดแทนนั้น พบว่าผู้ประกันตนพึงพอใจกับขั้นตอนสุดท้ายคือการจ่ายสิทธิประโยชน์ทดแทนเป็นเงินสดมากที่สุด ประกอบสุดท้ายผู้ประกันตนมีความเห็นว่าการให้บริการมีคุณภาพคือมีความสม่ำเสมอ และได้รับประโยชน์ทดแทนตรงตามข้อตกลง

กฤตริษา เล็บขาว (2544, หน้า 48) ศึกษาความรู้ของผู้ประกันตนเกี่ยวกับผลประโยชน์ทดแทนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 : กรณีศึกษาโรงพยาบาลศรีสยาม จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 55 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถามความเข้าใจของผู้ประกันตนเกี่ยวกับประโยชน์ทดแทนของผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 ผลการศึกษาพบว่าระดับความเข้าใจของเจ้าหน้าที่พยาบาล ที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ทดแทนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ในภาพรวมมากถึงร้อยละ 56.40 ในรายค้านพบว่า มีความเข้าใจในเรื่องความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับพระราชบัญญัติประกันสังคมอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 67.30 และด้านความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ทดแทนร้อยละ 50.90 ซึ่งอยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

นิศารัตน์ ศิลปเดช (2542) ศึกษาความสัมพันธ์ของความรู้ทัศนคติของนายจ้างที่มีต่อการปฏิบัติงานด้านการประกันสังคม : กรณีศึกษานายจ้างที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1-9 คน ในเขตจังหวัดสระบุรี ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 51.70 เป็นเพศชายร้อยละ 18.50 อายุระหว่าง 35-39 ปี ร้อยละ 30.40 มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปร้อยละ 59.10 ตำแหน่งหน้าที่เป็นเจ้าของกิจการร้อยละ 57.30 ระยะเวลาที่เข้าสู่ระบบประกันสังคม 9-10 เดือน และร้อยละ 16.80 มีจำนวนพนักงาน 2 คน กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติประกันสังคม และเรื่องเงินสมทบในระดับต่ำ มีความรู้เรื่องสิทธิประโยชน์ทั้ง 6 กรณี ในระดับสูง และพบว่าความรู้เรื่องประกันสังคมมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันสังคมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการประกันสังคมและการบริหารงานประกันสังคมจังหวัดสระบุรีในระดับปานกลาง ทัศนคติต่อการประกันสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติด้านประกันสังคม กลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกันสังคมในระดับน้อย มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการนำส่งเงินสมทบในระดับมาก ภาพรวมของการปฏิบัติด้านการประกันสังคมมีในระดับน้อย กลุ่มตัวอย่างที่มีความรู้ในระดับดีจะมีการปฏิบัติในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิรมล หีบท่าไม้ (2546, บทคัดย่อ) ศึกษาการรับรู้ของผู้ประกันตนต่อสิทธิประโยชน์กรณีเจ็บป่วยหรือประสบอันตรายและสิทธิของผู้ป่วย : กรณีศึกษาเฉพาะกรณีโรงพยาบาลพระนั่งเกล้า ผลการศึกษาการรับรู้สิทธิประโยชน์กรณีเจ็บป่วยหรือประสบอันตรายของผู้ประกันตนพบว่าส่วนใหญ่มีการรับรู้ระดับปานกลาง และไม่มีผู้ที่มีการรับรู้ในระดับต่ำ และพบว่าสถานะภาพสมรส

ลักษณะการประกอบอาชีพ จำนวนครั้งที่มาใช้บริการทางการแพทย์ของผู้ประกันตนมีผลทำให้เกิดความแตกต่างของระดับการรับรู้ของผู้ประกันตน การประกอบอาชีพและระยะเวลาในการทำงาน มีผลทำให้ผู้ประกันตนมีการรับรู้ในระดับที่แตกต่างกัน ผู้ประกันตนหญิงมีการรับรู้ดีกว่าผู้ประกันตนชาย และผู้ประกันตนโสดมีการรับรู้ดีกว่าผู้ประกันตนที่มีสถานภาพสมรส หย่า หม้าย หรือแยกกันอยู่ ผู้ประกันตนที่มีการศึกษาระดับตั้งแต่ปริญญาตรีมีการรับรู้ดีกว่าผู้ที่มีการศึกษาค่ำกว่าปริญญาตรี ผู้ประกันตนที่เป็นผู้ประกอบการอาชีพอิสระมีการรับรู้ดีกว่าผู้ประกันตนที่มีลูกจ้างในสถานประกอบการและผู้ประกันตนที่มีระยะเวลาการทำงานมากขึ้นก็จะมีการรับรู้ดีขึ้น

นิรมล หีบทำไม้ (2546, บทคัดย่อ) ศึกษาแนวทางการพัฒนากระบวนการจ่ายประโยชน์ทดแทนกองทุนประกันสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณีสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า สำนักงานประกันสังคมควรพัฒนากระบวนการจ่ายประโยชน์ทดแทนเป็นแบบ One Stop Service ให้เปิดเสร็จในที่เดียวตั้งแต่ขั้นตอนการยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทน จนถึง การจ่ายเงินประโยชน์ทดแทนแก่ผู้ประกันตน ควรจัดเจ้าหน้าที่ให้เหมาะสมกับจำนวนผู้มารับบริการ พัฒนาให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้มีความรู้ความสามารถมีทักษะความชำนาญในการปฏิบัติงานและต้องปลูกจิตสำนึกให้เจ้าหน้าที่มีจิตใจในการให้บริการ (Service Minded) อีกทั้งจะต้องพัฒนาด้านเทคโนโลยีระบบคอมพิวเตอร์ On Line ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันสังคม แสดงให้เห็นว่าผู้ประกันตนซึ่งส่วนใหญ่เป็นลูกจ้างที่มีความรู้พื้นฐานแตกต่างกัน และรายละเอียดของกฎหมายการประกันตนมีจำนวนมาก ส่งผลให้ต้องมีความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ทดแทนที่พึงจะได้รับ รวมทั้งขั้นตอนในการขอรับสิทธิเมื่อเกิดปัญหา

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้ภาพการ์ตูน

ฉันทนิย เกษมมงคล (2542, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการสร้างหนังสือการ์ตูนส่งเสริมสิ่งแวดล้อม เรื่อง “ปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นและการอนุรักษ์ป่าชายเลน” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า หนังสือการ์ตูนส่งเสริมสิ่งแวดล้อม เรื่อง “ปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นและการอนุรักษ์ป่าชายเลน” มีประสิทธิภาพ 82.30/ 80.90 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการอ่านหนังสือการ์ตูนสูงกว่าก่อนอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในทางที่ดีต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นและการอนุรักษ์ป่าชายเลน

พิมพ์ประไพ มทิวาลัย (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านหนังสือการ์ตูนที่ใช้สิ่งช่วยขจัดความคิดรวบยอดล่วงหน้าต่างชนิดกัน ของนักเรียนที่มีระดับความสามารถด้านความเข้าใจในการอ่านต่างกัน ผลการวิจัยสรุปว่า ความเข้าใจในการอ่านของ

นักเรียนที่มีระดับความสามารถด้านความเข้าใจสูง ปานกลางและต่ำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อนงค์นาล เงินทรัพย์ (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงหนังสือการ์ตูนเรื่องที่มีเกมประกอบ เรื่อง ความซื่อสัตย์สุจริต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยสรุปว่า นักเรียนที่เรียนโดยการใช้หนังสือการ์ตูน หลังการอ่านมีทัศนคติเชิงจริยธรรมสูงกว่าก่อนการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ธานินทร์ จัตรเจริญพร. (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงการพัฒนาหนังสือการ์ตูนเรื่องสัญญาณจรรยาและเครื่องหมายจรรยา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยสรุปว่า หลังการอ่านหนังสือการ์ตูนเรื่อง สัญญาณจรรยาและเครื่องหมายจรรยา นักเรียนมีความรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมร วงษ์สันต์ (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาหนังสือการ์ตูนภาพประกอบการเรียนการสอนการใช้ห้องสมุด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า หนังสือการ์ตูนภาพประกอบการเรียนการสอนการใช้ห้องสมุดมีประสิทธิภาพ 89.33/86.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ และหลังจากนักเรียนอ่านหนังสือการ์ตูนภาพประกอบการเรียนการสอนการใช้ห้องสมุด นักเรียนมีความรู้เรื่องการใช้ห้องสมุดสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จินดา เกียรติถนอม (2547, หน้า 83) ได้ศึกษาถึงการสร้างบทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เรื่อง กฎหมายน่ารู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยสรุปว่า บทเรียนสำเร็จรูปประกอบภาพการ์ตูน สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เรื่องกฎหมายน่ารู้ มีประสิทธิภาพ 90.38/92.31 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ โดยนักเรียนสามารถทำแบบทดสอบท้ายบทเรียนได้เฉลี่ยร้อยละ 90.38 และทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้เฉลี่ยร้อยละ 92.31

ยุทธนา จินตกุล (2537) ได้ศึกษากลยุทธ์การสื่อสารแนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพผ่านรูปแบบที่เป็นการ์ตูนของคุณประยูรจรรยาวัณ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหาและรูปแบบการ์ตูนของคุณประยูรจรรยาวัณ และเพื่อประเมินประสิทธิผลการส่งข่าวสารด้านสาธารณสุขในรูปแบบการ์ตูนดังกล่าว โดยผู้วิจัยได้เลือกศึกษาเฉพาะการ์ตูนของคุณประยูร ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยในการ์ตูน "ขบวนการแก๊ง" ซึ่งตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐจำนวน 285 ภาพมาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่าเนื้อหาการ์ตูนของคุณประยูร ที่นำเสนอเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพอนามัยนั้น มีแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารด้านสาธารณสุข 4 แนวทางคือการส่งเสริมสุขภาพอนามัย, การป้องกันและควบคุมโรค, การรักษาพยาบาล และ

การฟื้นฟูสภาพผู้ป่วย โดยมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการส่งเสริมสุขภาพอนามัยมากที่สุด เนื้อหาที่น่าสนใจนี้ถูกต้องตามหลักวิชาการและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ส่วนในเรื่องของรูปแบบการตูนที่น่าสนใจจะเป็นวิธีการนำเสนอแบบเล่าเรื่องและเป็นการตูนประเภทการสอนที่สามารถเข้าถึงผู้รับสารทุกระดับได้ง่ายเพราะใช้ภาษาเขียนที่ง่ายต่อความเข้าใจไม่เป็นภาษาราชการ และประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงการตูนดังกล่าวได้โดยง่าย เนื่องจากการตูนนี้ตีพิมพ์ลงในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐซึ่งเป็นสื่อที่แพร่หลาย สำหรับการประเมินประสิทธิผลของการส่งข่าวสารด้านสาธารณสุขโดยสรุป พบว่าการตูนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของคุณประยูร เป็นการตูนที่สามารถใช้สื่อสารและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับด้านสาธารณสุขได้อย่างมีประสิทธิภาพเทียบเท่าหรือมากกว่าการเผยแพร่ในสื่ออื่น ๆ บางประเภททั้งยังมีวิธีการนำเสนอในรูปแบบของเนื้อหาสาระผสมความบันเทิงที่เป็นประโยชน์ต่อผู้รับสารทุกระดับสมกับเป็นการตูนที่ถูกสร้างขึ้นมาโดยคุณประยูร จรรยาวัณ นักเขียนการ์ตูนและนักสื่อสารมวลชนที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งของประเทศไทย

มณเฑียร ศุภโรจน์ (2541, บทคัดย่อ) ศึกษาการวิเคราะห์การใช้การ์ตูนสื่อความหมายเพื่อการณรงค์โรคเอดส์ (พ.ศ.2535-2539) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ให้ทราบถึงวิธีการสร้างและสื่อความหมาย โดยใช้การ์ตูนเพื่อการรณรงค์โรคเอดส์ ในบริบทของสังคมและวัฒนธรรมไทย และศึกษาการนำการ์ตูนมาใช้ในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในประเทศไทย ลงลึกไปถึงการใช้รหัสของการตูน เพื่อศึกษาถึง "ตัวบท" ของการใช้การ์ตูนสื่อความหมายเพื่อการรณรงค์โรคเอดส์ โดยใช้การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลและสัมภาษณ์เจาะลึกจากกลุ่มองค์กรเอกชน และสำนักนายกรัฐมนตรี นำมาวิเคราะห์โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีต่างๆ ผลการวิจัยสรุปว่า การใช้การ์ตูนสื่อความหมายเพื่อการรณรงค์โรคเอดส์ของกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน และสำนักนายกรัฐมนตรีมีลักษณะร่วมกันคือ มีการใช้การ์ตูนเป็นตัวดำเนินเรื่องและการตูนประกอบภาพ พบการใช้รหัสเฉพาะของการตูนที่แสดงอารมณ์และความรู้สึก การแสดงสีหน้า ท่าทาง การแต่งกาย การใช้รหัสภาษามีการใช้มุขและรหัสเสริมอื่น ๆ เพื่อสื่อความหมายให้กลุ่มเป้าหมายเข้าใจ โดยพบการนำเสนอเนื้อหา 4 ประเภทคือ ประเภทที่หนึ่ง เนื้อหาเกี่ยวกับการให้ข้อมูลความรู้เรื่องโรคเอดส์แก่ประชาชน ประเภทที่สอง เนื้อหาเกี่ยวกับการลดความเสี่ยง คือ การใช้ถุงยางอนามัยป้องกันทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์ประเภทที่สาม เนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างภูมิคุ้มกันคือการสร้างทักษะทางสังคม มีการซักถามต่อรองก่อนมีเพศสัมพันธ์ และประเภทที่สี่ เนื้อหาเกี่ยวกับการสร้างความมั่นใจและช่วยเหลือผู้ติดเชื้อเอดส์ให้อยู่ในสังคมได้ตามปกติ นอกจากนี้การใช้การ์ตูนสื่อถึงความหมายเพื่อการรณรงค์โรคเอดส์สามารถหลีกเลี่ยงภาพลามกอนาจารได้ตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรมไทย

กิลเบิร์ต (Growley, 1986, อ้างถึงใน มณเฑียร สุภโรจน์, 2541) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้อะเสดปญญา พบว่า การรู้เป็นปัจจัยสำคัญสามารถส่งเสริมพัฒนาการทางด้านการเรียนและเสดปญญาของเด็กนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้งเพศชายและเพศหญิงได้เป็นอย่างดี

ทอมสัน (Thomson, 1995, อ้างถึงใน มณเฑียร สุภโรจน์, 2541) ได้ศึกษาผลของการรู้โปรแกรม “CRO” ที่มีต่อความรู้และทัศนคติทางวิทยาศาสตร์ โดยเปรียบเทียบการเรียนปกติของนักเรียนเกรด 4 ผลการศึกษาพบว่า ความรู้และทัศนคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ไม่แตกต่างกัน และบทเรียนโปรแกรม “CRO” มีผลต่อเด็กมาก โดยเฉพาะเด็กหญิงและเด็กที่มาจากสังคมด้อยพัฒนา

บูท (Booth, 1998, อ้างถึงใน มณเฑียร สุภโรจน์, 2541) ได้ศึกษาการเรียนรู้อ่านพุทธพิสัยและจิตพิสัยของเด็กจากการรู้ที่เสนอทางโทรทัศน์ ของนักเรียนเกรด 4 จำนวน 104 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้เรียนรู้จากการรู้สามารถฝึกทักษะกระบวนการเรียนรู้ได้จากการรู้ นักเรียนมีทักษะในการคิดสูงขึ้น และนำข้อเรียนรู้ด้านพุทธพิสัยและจิตพิสัยไปประยุกต์ใช้ในการฝึกทักษะกระบวนการเรียนรู้ได้ เพศ ชายชาติ ฐานะเศรษฐกิจ สังคมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ไม่มีผลต่อการเรียนรู้ด้านพุทธพิสัยและจิตพิสัยของนักเรียนที่เรียนจากการรู้

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือการรู้แสดงให้เห็นว่าผลของภาพการรู้นั้นสามารถกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี และสามารถนำเสนอเรื่องราวที่เป็นรูปธรรม แต่การนำเสนอเนื้อหาภาพการรู้นั้นต้องใช้วิจารณญาณในการนำเสนอภาพที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายระดับช่วงวัย

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก

โชคดี จุลภาที และคณะ (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของนิสิตแพทย์ชั้นปี 4 ในจังหวัดพิษณุโลก ระหว่างการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก และแบบบรรยายในวิชานรีเวชวิทยา พบว่านิสิตแพทย์มีความพึงพอใจต่อวิธีการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก มากกว่าการบรรยาย ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตแพทย์ต่อวิธีการเรียนทั้งสองแบบ ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

อจรรา ธรรมภรณ์ และ ปราณี ทองคำ (2542, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องจิตวิทยาการศึกษา ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ระดับปริญญาตรี ในจังหวัดสงขลา ระหว่างการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก และการเรียนรู้แบบปกติ พบว่านักศึกษาที่เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการเรียนรู้แบบปกติ

รังสรรค์ ทองสุกนอก (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน จากชุดการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นหลัก เรื่องทฤษฎีจำนวนเบื้องต้น ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ในจังหวัดนครราชสีมา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

สิรินทรา คงบุญ (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาฟิสิกส์ เรื่องไฟฟ้ากระแส ตามทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด

สุธี พรหมหาญ (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลการใช้วิธีการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักในเรื่องไฟฟ้า ในด้านกระบวนการเรียนรู้ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษามีกระบวนการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนอยู่ในระดับดี มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอยู่ในระดับสูง และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นหลักสูงกว่าก่อนเรียน

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้โดยใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นหลัก นั้นแสดงให้เห็นว่าการใช้สถานการณ์ปัญหานั้นมีจุดดีที่สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดกระบวนการคิดแก้ปัญหาและสามารถนำประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้

จากผลงานวิจัยเรื่องการใช้การ์ตูน งานวิจัยเกี่ยวกับการประกันตน และงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก พอสรุปได้ว่า ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างสนใจและชอบอ่านหนังสือการ์ตูน รวมทั้งสื่อที่มีการ์ตูนเป็นส่วนประกอบ และหลังจากที่เรียนหรือศึกษาบทเรียนที่มีการ์ตูนประกอบแล้วผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลักนั้น จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมีค่าสูงกว่าการเรียนรู้แบบปกติ การนำปัญหาจากประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมานำเสนอเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการอยากเรียนรู้และช่วยในการจดจำข้อมูลได้มากยิ่งขึ้น และงานวิจัยเกี่ยวกับการประกันตน พบว่าส่วนใหญ่ผู้ประกันตนยังมีความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ทดแทนอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าหากพัฒนาหนังสือการ์ตูนโดยใช้สถานการณ์ปัญหาเป็นหลักเรื่องประโยชน์ทดแทนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ให้กับพนักงานบริษัทห้างร้าน อินดัสเตรียล จำกัด น่าจะเป็นประโยชน์และสามารถเพิ่มความรู้เรื่องประโยชน์ทดแทนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ได้เป็นอย่างดี